

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE DOLENJSKIH OKRAJEV

TEDNIK ZA POLITIČNA, GOSPODARSKA IN KULTURNA VPRAŠANJA

LETO III. — Štev. 26.

NOVO MESTO, 27. JUNIJA 1952

CETRTLETNA NAROČNINA 100 DIN

IZHAJA VSAK PETEK

Vsa Slovenija bo praznovala deseto obletnico ustanovitve prvih partizanskih brigad

Deseta obletnica Tomšičeve, Sercejeve, Gubčeve in Cankarjeve brigade, ki so bile eden izmed temeljev, na katerih se zrasla herojska Jugoslovanska ljudska armada, bo, sodeč po vseh pripravah, praznik vsega slovenskega ljudstva. Zbor desetisočnih bivših partizanov bo privabil na Dolenjsko aktiviste, borce in ljudstvo iz vseh krajev naše domovine, svoje sodelovanje in obisk pa so obljubili tudi številni funkcionarji številnih hrvatskih partizanskih enot, tako n. pr. XIII. proletarske brigade, IV. Kordunaške brigade, Žumberaškega odreda, Zagorske brigade itd., zastopniki tržaških partizanov, Garibaldincev in koroških partizanov.

Na pobudo Glavnega odbora Zveze borcev Slovenije, ki je inicijator te veličastne, po vojni največje manifestacije slovenskega partizanstva, bodo imele vse osnovne, občinske, mestne in okrajne organizacije Zveze borcev v počastitev desete obletnice ustanovitve prvih slovenskih partizanskih brigad že teden dni pred centralno proslavo svoje proslave. Tako bodo v številnih slovenskih mestih, trgih in vaseh odkrili spomenike, spominke plošče ter priredili razne prireditve in manifestacije.

Od tedna do tedna

Obisk avstrijskega zunanjega ministra dr. Gruberja v Jugoslaviji, posebno pa se njegovi razgovori z maršalom Titom na Brionih, je vzbudil velik odmev v svetovnih političnih krogih. Težnja dveh sosednih držav — Avstrije in Jugoslavije — po čim tesnejših stikih je naravna, posebno ker imata obe državi ordo skupnih problemov in obista na obeh straneh prizadevanje po poglobitvi gospodarskih odnosov. Kakor beremo v uradnem komunikatu, so državni razpravljali tudi o položaju slovenske manjšine na Koroškem in hrvaške manjšine na Gradiščanskem. Tudi glede tega vprašanja je bilo doseženo soglasje, iz česar lahko sklepamo, da bo obema manjšinama zagotovljeno slobodno kulturno delovanje in da bodo posebno koroškimi Slovincem dane možnosti po čim tesnejši povezavi s slovenskim žiljenjem.

Zanimivo je, da je Gruberjev obisk v naši državi povzročil pravi plapolah v tržaških irendističnih krogih, da pa so ta obisk izkoristili za svojo gonjo proti Jugoslaviji i vatikanski i kominformoski krogi. To kaže, da ne Vatikanu (čeprav pripada dr. Gruber avstrijski katoliški stranki), še manj pa kominformoscem ne gre v račun, da se zboljšujejo odnosi v Srednji Evropi in da si dve sosedni državi prizadevata odpraviti vse razlike, ki bi ju lahko razdvajale.

V Zahodni Evropi je zanimanje osredotočeno na Achesonov obisk v Londonu in na konferenco zunanjih ministrov treh vesil, ki ima namen v prvi vrsti pretresti nemško vprašanje, posebno glede na zadnje sovjetske ukrepe v Vzhodni Nemčiji. Zunanji ministri naj bi poleg evropskih vprašanj imeli na dnevnem redu še razpravo o položaju na Srednjem vzhodu, ki predstavlja važno postopko v zahodnem obrambnem sistemu.

Prav na drugo obletnico napada na Južno Korejo so ameriški bombniki izvedli velik napad na hidrocentrale na reki Jalu, ki oskrbujejo z električno energijo vso Severno Korejo in pečino Mandzurije. V Washingtonu razlagajo to bombardiranje kot »opomin« Kitajcem in Severnokorejcem, ki za lačuajo pogajanja v Pan Mun Jomu in izkoriščajo relativno zatišje na korejski fronti za propagando o »slabosti oboroženih sil OZN, ki se borijo v Koreji. V londonskih laburističnih (pa tudi vladnih) krogih pa so zadnje vesti iz Koreje povzročile vznemirjenje, kajti Angležje se resno bojijo, da bi takšna ofenziva lahko pomenila začetek »razširitve vojne in poslabšanje odnosov med Veliko Britanijo in pekinško Kitajsko.

Svedska javnost še vedno razpravlja o incidentu, ki se je pred dnevi zgodil nad Baltičkim morjem, ko so sovjetski lovci sestrelili neko švedsko letalo. Baje obstajajo dokazi, da so se prej sovjetska letala sestrelila neko drugo švedsko letalo, ki je baje letelo »o sovjetskih teritorialnih podah«. Na vsak način pomeni baltički incident opozorilo nsem tistim, ki so že z nekolikšnim upanjem gledali na sovjetsko »mirljubnost«. S takšnim izživanje hočejo sovjetske oblasti pač dokazati svojo premoč in preziranje vseh mednarodno-pravnih določil, hkrati pa naj bi bili ti izpadi zastraševalni maneover, namenjen vsem skandinavskim državam.

To metodo, ki jo poznamo Jugoslovani že iz triletne prakse, pa so sedaj sovjetske satelitske države postrile tudi na naših mejah: že ponovno so madžarska letala (najprej deset, pozneje trideset!) preletela našo mejo. Naša vlada je sicer takoj protestirala v Budimpešti, toda Madžari (in tisti, ki jim dajejo za to navodila) se malo menijo za diplomatske note; izživanje je pač postalo že sistem in zastraševanje — seveda tistih, ki se zastrašiti dajo — že običajna metoda.

ca, partizanski solo-pevec, humoristični kvartet, pevec zvočnega tednika, frontno gledališče VII. korpusa, pevski zbor IV. operativne cone z dirigentom Radovanom Gobcem, mladinski pevski zbor itd. Videli bomo v partizanski zasedbi Borove »Raztrgane«, Klopčičevo »Mater«; Velikolaščani pripravljajo »Tugomerja«, novomeško gledališče »Veliko puntarjoo«, učiteljske iz Novega mesta pa »Svet brez sovraštva«.

14. septembra bo odprta v Starem parku tudi razstava o prvih štirih slovenskih brigadah, sanitetni podobor pa bo v nekdanjih treh bolnišniških blizu Črmošnjic prikazal partizansko poslovanje bolnišnic. Pri tem delu bodo sodelovali bivši partizanski zdravniki in bolničarsko osebje.

Glavna prireditve se bo začela ob 11. uri dopoldne pred tribuno v Starem parku. Pred tribuno bo zbor vseh živih borcev Tomšičeve, Sercejeve, Gubčeve in Cankarjeve brigade. Prireditve bo začel prvi komisar Tomšičeve brigade tovariš Niko Šilih. Popoldne bodo številne kulturne in umetniške prireditve. Nekaj teh prireditve bo v parku in na gozdnih jash od tribune do Krke, podobne prireditve in kulturni nastopi pa bodo tudi v Straži, v Bazi 20 na Rogu, v Podturnu in Toplicah.

Na kulturnih in umetniških prireditvah bodo sodelovali med drugimi v obliki partizanskih mitingov Invalidski pevski zbor in zbor »Srečka Kosovelaa«, pihalni orkester Glavnega štaba NOV in POS, godba VII. korpusa (trboveljska), harmonikarski zbor Draga Koros-

Zasedanje Glavnega odbora Osobodilne fronte Slovenije

bo 27. in 28. junija v Filharmonični dvorani v Ljubljani s sledečim dnevnim redom:

1. O novem sistemu v organizaciji ljudske oblasti;
  2. Nekateri problemi kmetijstva.
- Pričetek zasedanja bo v petek 27. junija ob 9. uri dopoldne.

Iz pisarne sekretariata IO OF Slov.

110 milijonov din dohodkov in izdatkov v proračunu okraja Kočevje

Na nedavnem zasedanju Okrajnega ljudskega odbora v Kočevju so odborniki sprejeli proračun za leto 1952, pogovorili pa so se tudi o raznih tekočih važnih problemih. Poročilo o političnem stanju in nalogah ljudske oblasti v okraju je podal predsednik OLO tovariš Janez Pirnat.

Za leto 1952 je bil sprejet proračun v višini 110 milijonov dinarjev dohodkov in prav toliko izdatkov. Proračuni občin znašajo skupaj 17 milijonov 218 tisoč dinarjev in se bodo krili predvsem z udeležbo na pobrani dohodni od prebivalstva, mestna občina v Kočevju pa bo udeležena tudi z delom dohodkov od taks. Nekaj manjših občin bo poleg tega prejemale dotacije iz okrajnega proračuna. Okrajni proračun bo v celoti krit iz lastnih, to je okrajnih in krajevnih dohodkov, predvsem pa bo podprt s 7% participacijo na družbenem prispevku, ki bo dala nad 58 milijonov dinarjev dohodkov. Iz tega lahko sklepamo, da bodo največji del dohodkov v okrajnem proračunu ustvarili delavci kočevskega okraja, ki bodo letos prispevali naši skupnosti 833 milijonov dinarjev družbenega prispevka!

Letošnji proračun je precej skrčen zaradi strogega varčevanja v močno

zmanjšanem administrativnem aparatu OLO in občin. Precej so znižani krediti za socialne podpore, posebne komisije pa bodo pregledale vse primere ter ugotovile, kdo je podpore resnično potreben. Proračun pa je bil lahko znižan tudi zato, ker je precej ustanov prešlo na samostojen gospodarski račun.

V vrsti nujno potrebnih investicij sta na prvem mestu v Kočevju obnova mestnega vodovoda in tlakovanje ceste, za kar je namenjenih 18 milijonov din. Za obnovo zgradb in šol v okraju bo porabljenih letos 5 milijonov dinarjev, za prosvetne in kulturne potrebe pa 30 milijonov 478.000 din. Za socialno zaščito je predvidenih nekaj nad 18 milijonov, za ljudsko zdravstvo pa 25 milijonov 801.000 dinarjev.

Ker bomo letos, v zaključnem letu petletke, dokončali z izgradnjo in opremo številnih novih tovornovozov, nam prav to dejstvo narekuje skrajno varčevanje z vsakim dinarjem. Okraj zato ni mogel ugoditi upravičenim željam mnogih občin, za katere so se na zasedanju OLO delegati potegovali, naj bi jim OLO zvišal proračune. Razumeti je namreč treba, da gre letos za končno zmago petletnega plana, ka-

terega velikani — nove hidrocentrale, rudniki, tovarne, povečan promet itd. itd. — nam že dajejo dragoceno pomoč, še več pa nam bodo nudili, ko bomo letos z denarjem nas vseh dogradili in opremili vse, kar smo v preteklih letih gradili. Milijonske žrtve naših narodov niso zaman — naše gospodarstvo je iz dneva v dan trdnjše. Že s prihodnjim letom pa bodo tako okraji kot občine lahko vložile v nujno potrebna komunalna in ostala krajevna dela veliko večje vsote. Vendar pa tudi letos ostaja občinam na izbiro, da povečajo svoje dohodek s krajevnimi davščinami v korist skupnih potreb občine ali posameznih vasi. Prav gotovo se bodo te ugodnosti poslužili tudi nekateri kraji Kočevske in tudi tako dvignili življenjsko raven svojega prebivalstva.

Toča in vihar sta gospodarila nad novomeško okolico

V petek 20. junija je privršala s severozahoda nad osrednjo Dolenjsko strahovita nevihta, ki je izlila ves svoj bes predvsem na področje štirih občin: novomeške, gotovaške, prečenske in sentjernejske. S strahom so se ljudje kmalu po polnočnem ozirali proti mirnopeški in trebanjski strani, kjer so došli bliski parali nebo na dvoje, grmenje pa je obetal hudo neurje.

Ker je zmanjkalo električnega toka (pregorela sta dva glavna transformatorja — mestni in v tekstilni tovarni), je mestni gasilski avto z odprto sireno kot za stavo dirjal po ulicah in klical gasilce na pomoč. Gorelo je v Šahovcu pri Dobrniču, kjer je strela vžgala gospodarska postopka kmeta Kovača in njegovega soseda. Že na poti proti Mirni peč so gasilci zavozil v izredno hud naliv. Toča jih je tolkla po čeladah, kakor da bi jim razbilj kdo s palčami po glavah. Do kože mokri so prišli na pomoč Šahovcu in pomagali nesrečnikom reševati premoženje.

Medtem pa je neurje zadivljalo nad Novim mestom in bližnjo okolico. Silen piš vetra je spremljalo grozno bobnenje, iz oblakov pa so se vilvale plohe dežja ter bicale pod seboj vse, kar se jim je stavilo v bran. Na nekaj metrov pred seboj nisl razločil ničesar, tako se je stemnilo, vihar pa je v svoji uničujoči ples vpletel še točo. Nekaj minutah — bilo je okrog poln pete polnočne — so bili travniki, polja in vrtovi

V treh dneh bodo partizanske patrolje prehodile ves novomeški okraj

V novomeškem okraju priprave za pohod partizanskih patrolj ne zaostajajo za pripravami v drugih okrajih. Okrajni štab je izdelal podroben načrt pohoda; v vseh krajih, koder bodo šle patrolje, pa pripravljajo sprejem in sodelovanje, ki bo letos še posebno množično. Mnoge organizacije so med točke tekmovanja v počastitev VI. kongresa KPJ vnesle posebno točko množično sodelovanje pri partizanski štafeti, mladina pa bo okrasila vasi.

Iz Sentjerneja bo odšla patrolja že 16. julija na Trdinov vrh, kjer bo prevzela zastavo od Belokranjcev. Ob štiri zjutraj 17. julija bo šla s Trdinovega vrha mimo Gospodine v Gabrje, skozi Hrušico in Zabo vas v Novo mesto. Druga patrolja bo prevzela na Bučki zastavo od krške 16. julija zvečer in šla naslednji dan preko Skocjana, Zbur,

Tudi Tomšičevci se bodo zbrali ob velikem prazniku slovenskega partizanstva v Dol. Toplicah.

Smarjete, Smarjeških toplic, Harinje vasi, Otočca, Starega gradu in Trške gore v Novo mesto. Tretja patrolja bo prevzela zastavo od glavne črnomeljske patrolje v Črmošnjicah 16. julija ob 10. uri. Od tu bo šla na Laze, Uršna sela, Podgrad, Birčno vas preko Drganjih sel v Dol. Toplice, naslednji dan pa preko Rigla, Poljan, Podturna, Soteske, Straže in Zaloga v Novo mesto.

V Novem mestu se vse tri patrolje združijo v eno, ki 17. julija popoldne krene na pot preko Kuzarjevega kala, Brezove rebri, Frate, Ajdovca in Dvora do Žužemberka, kamor bo prispela še isti dan. Naslednjega dne zjutraj nadaljuje pohod proti Dobrniču preko Grmade, Vrh-Trebnja, Lukovka, Rihpolca in Češnjic na Trebelno, od tam pa na Mokronog, St. Rupert, Mirno, Sv. Križ, Catež, Razborje, Primskovo in preko Bratenca na Vel. Gaber, kjer 19. julija dopoldne preda zastavo patrolji ljubljanskookoliškega okraja.

Pri tem pohodu bodo patrolje prehodile okrog 200 k.na preko hribov in dolin in preko vseh zaprek, ki se bodo pojavljale. V vseh večjih krajih bodo partizanski mitingi: v Gabrju, v Skocjanu, Smarjeti, Otočcu, Uršnih selih, Podgradu, Straži, Ajdovcu, Žužemberku, Trebnjem, Trebelnem, Mokronogu, Mirni, Sv. Križu, Catežu in Primskovem. Manjše svečanosti bodo v vsaki vasi. Največja prireditve bo v Novem mestu, kamor bodo prispele vse tri patrolje 17. julija popoldne. Borba za mesto bo huda in v velikem obsegu. Sodelovale bodo tudi enote JLA in Protiletalske zaščite ter obvezniki predvojaške vzgoje.

Sklican je XVI. plenum CK LMS

V dneh 5. in 6. julija 1952 bo v Ljubljani (v prostorih CK KPS Knaflejeva ul. 9) razširjen plenum Centralnega komiteja Ljudske mladine Slovenije. Plenumu bodo poleg članov CK LMS prisostvovali tudi sekretarji in organizacijski sekretarji Okrajnih komitejev LMS.

Dnevni red bo naslednji:

1. Referat o nalogah Ljudske mladine v zvezi z ideološko politično vzgojo mladine;

2. Referat o dosedanjem delu in vlogi Ljudske mladine pri izvajanju pisma CK KPJ o fizikulturi.

Po obeh točkah dnevnega reda bo sledila razprava, na katero naj se udeleženci predhodno pripravijo.

V SODRAŽICO SO PRIREDILI ROJAKOM IZ AMERIKE LEP DRUŽABNI VEČER

Tudi v Sodražico in njeno okolico je prišlo z zadnjimi skupinami Slovencev iz Amerike precej rojakov v goste k svojem in prijateljem. Množične organizacije, predvsem pa žene in Rdeči križ, so jim pred dnevi priredile lepo uspehi družabni večer, ki je potokeel v prirščnem vzdušju in nadvse prijetni zabavi. Solska mladina je poleg tega priredila dragim gostom akademijo, ki jo je hkrati namenila tudi tistim rojakom Slovincem v Clevelandu, ki letos še niso mogli na obisk starih krajev. Lepe prireditve in pozornosti so se rojaki iz Amerike zelo razveselili. Vsi hvallijo gostoljubnost, na katero so nasteli v domovini.

Uspeh zadruga ie odvisen od vodilnega kadra in zadruga zavesti članov

V soboto 21. junija je bila v Novem mestu redna letna skupščina Okrajne zveze kmetijskih zadrug, hkrati pa ustanovni občni zbor Okrajne zadruga zveze in sekcije žena zadrug. Obnege zborna se je udeležilo 70 izvoljenih delegatov posameznih zadrug iz bivšega trebanjskega in novomeškega okraja. Zboru so prisostvovali tudi pomočnik predsednika Sveta za kmetijstvo in gozdarstvo tov. Simonič, sekretar Okr. komiteja KPS Martin Žugelj, predsednik OLO Viktor Zupančič, sekretar mestnega komiteja KPS Miha Počrvina in več drugih predstavnikov oblasti in množičnih organizacij.

Po poročilu predsednika OZKZ Stanaeta Šmida je razvidno, da je večina splošnih kmetijskih zadrug lani dobro poslovala. Skupno izkazuje v lanskem letu samo na območju prejšnjega novomeškega okraja nad 10.886.000 din dobička in le 473.000 din izgube. Razen šestih so lani vse zadruga zaključile poslovno leto s prebitkom. Revizija pa je odkrila v posameznih zadrugah vrsto nepoštevnosti in nepravilnosti, ki so povzročile dokaj škodo. Tako je bivši poslovodja KZ Dol. Toplice s slabim vodstvom povzročil zadrugi škodo za 39.000 dinarjev, v KZ Orehovica prav tako poslovodja okrog 60.000 din, v Sentjerneju 54.000 din, v KZ Mirna peč je prvi poslovodja povzročil izgubo 87.938 din, drugi 26.210 din, lesni manipulant 59.994 din, poleg tega pa si je manipulanz »izposodil« nad 12.000 din zadruga-

nega denarja. Del krivde za goljuffje bi lahko pripisali slabemu zanimanju upravnih odborov, predvsem pa premanjni kontroli nadzornih organov. Za revizijsko službo je pri OZKZ samo en človek, kar je odločno premalo.

Novo ustanovljena Okrajna zadruga zveza povezuje 46 splošnih in 14 delovnih zadrug z 12 ekonomijami in 148 pospeševalnimi odseki. Sedem manjših KZ bo priključeno večjim zadrugam, prav tako pa bo predvidoma prišlo 8 KZ v sklop splošnih kmetijskih zadrug, kakor se bodo pač za to odločili zadrugniki sami.

V skoraj celodnevni razpravi so delegati in strokovnjaki iznašli razne probleme zadrugaštva in stajali predloge za izboljšanje zadruga gospodarstva. Pospeševalni odseki je preveč samo na papirju, delavnih pa je doslej le malo. V upravnih odborih je samo 26 žen od 4—5000 zadrugnic, kar je mnogo premalo. Izvolili so upravni in nadzorni odbor OZZ ter delegate za Republiško zadruga zvezo.

Vremenska napoved

V dneh od 27. junija do 6. julija bo predvidoma močnejši dež 29. ali 30. junija, sicer sončno vreme s krajevnimi nevihtami. Močne nevihte 2. ali 3. julija, po 3. juliju nekaj dni vroče in lepo poletno vreme.

LOVRO GRDEN:

Nekaj pripomb ob sprejemanju tarifnih pravilnikov

Tudi v novomeškem okraju je trenutno največ diskusij okrog tarifnih pravilnikov po naših podjetjih. Vsa večja podjetja so tarifne pravilnike že sprejela, manjša obrtna podjetja pa tega dela ne jemljejo dovolj resno, saj jih nekateri n. pr. sploh še niso začeli.

Delo s tarifnimi pravilniki ni samo trenutna plačilna tarfna akcija, temveč ima veliko globlji pomen. Izdelava tarifnih pravilnikov je ena izmed najvažnejših nalog delavskih svetov in upravnih odborov naših podjetij, sindikalnih podružnic in partijskih organizacij. To je eden izmed zrelostnih izpizov naših delovnih kolektivov, dokaz znanja in razumevanja delavskega samoupravljanja. Tarifni pravilnik je neka vrsta zrcalo, ki kaže višino, stopnjo, zrelost in politično zavest kolektiva, moč socialističnih in demokratičnih sil v podjetju. Hkrati pa tudi kaže, kako je prišla do izraza moč in volja, stremiljenjem in pobuda stehernega delavca podjetja. Na drugi strani pa se je pri sestavljanju tarifnih pravilnikov spet razgallala vsa birokracija, samovolja, privilegiranost itd. po mnogih podjetjih.

STRAH PRED REVOLUCIJO DELAVCEV...

Imamo primer pri okrajnih državnih posetvih, kjer so delavski svet, upravni odbor in celotni delavni kolektiv dopustili, da so tarifni pravilnik sestavili sami nameščenci — v pisarni. V takem primeru je delavski svet v kolektivno seveda zgolj papirnata formalnost, ki pa seveda v nobenem primeru ni v skladu z zakonskimi predpisi. V raznih manjših podjetjih zato še vedno opažamo, da delavski svet še niso začeli delati. V opekařni Pretezi je n. pr. tarifni pravilnik sestavila pisarna podjetja. Potem so ga na kratko »obrazložili« delavcem po zaključnem obratovanem času. Delavci tako seveda niso posegli dovolj globoko v razpravljanje o svojem tarifnem pravilniku kot bi sicer morali. Tudi upravni odbor še ni našel svojega mesta pri upravljanju tega podjetja.

V kolarkem podjetju na Mirni so izdelali nepravilno tarifni pravilnik. Pogledimo samo povprečne mesečne zasluzke: kvalificiranemu delavcu so določili na uro 33 din ali na mesec 6864 din, polkvalificiranemu delavcu 24 din na uro oz. na mesec 4932 din, nekvalificiranemu delavcu na uro 21 din oz. na mesec 4472 din. Nameščencem s srednješolsko izobrazbo pa naj bi pripadala mesečna plača 12.000 din, nameščencem z nižjo oz. nepopolno šolsko izobrazbo na uro 42 din ali na mesec 8800 din, pomožnim uslužbencem pa na uro 36,50 din ali mesečno 7500 din. Tako si je nameščeni aparat zagotovil precej višje plače kot jih ima delavstvo podjetja. Niti delavski svet niti upravni odbor nista v tem primeru izpolnila svoje naloge.

Opozorilo Ministrstva za finance FLRJ

bivšim vojnim ujetnikom, internirancem, deportirancem in delavcem na prisilnem delu v Nemčiji.

Vse osebe, ki so med vojno delale pri nemških ustanovah, tvrdkah ali posameznikih v Nemčiji kot vojni ujetniki, interniranci, deportiranci ali na prisilnem delu, morajo predložiti ministrstvu za finance FLRJ prijave o terjatvah, nastalih iz tega dela. Prijate je treba vlagati na posebnih obrazcih, ki se dobe v upravi za dohodke okrajnega oz. mestnega ljudskega odbora. Izpolnjene prijave je treba izročiti tistim odborom, ki jih bodo poslali ministrstvu za finance FLRJ.

Prijave morajo vložiti tudi vse osebe, ki so jih že vložili pri tem ministrstvu, ker bodo upoštewane samo prijave na predpisanih obrazcih. Za delavce v Nemčiji se štejejo tudi tiste osebe, ki so delale izven Nemčije kot nemški ujetniki, interniranci itd. Namesto izpolnitih ali ur. jih oseb lahko vložijo prijave njihove družine. Prijave je treba vložiti najpozneje do 30. junija, v opravičenih primerih pa najpozneje do 15. julija 1952.

Na konferenci v Novem mestu so predsedniki delavskih svetov in upravnih odborov poročali o sestavljanju tarifnih pravilnikov. Mnogo podjetij je dobro izpolnilo svoje dolžnosti in so tarifni pravilniki primerni. Imamo pa primere, da so v posameznih podjetjih določili odlično previsoke plače. Upravniku Mestnega mizarstva v Novem mestu je bila določena plača na uro — 70 dinarjev, kar zneslo pri mesečnem delovnem času 288 ur plačo 14.560 dinarjev. Podjetja, ki imajo po 20—30 delavcev, so po svojem obsegu majhna in je treba temu primerno določiti tudi plače.

Upravniku Klavnice in mesarije MLO Novo mesto je bila prvotno določena plača približno 12.000 dinarjev, poleg te pa še 5 promil od doseženega bruto prometa, kar bi zneslo še 10.000 dinarjev, skupno torej 22.000 dinarjev plače. Ker je bil pravilnik sestavljen v pisarni (verjetno zaradi strahu pred tem, kaj bi rekli delavci podjetja), nato pa površno obrazloženo delavskemu svetu, se predsedniku upravnega odbora stvar ni zdelo v redu in pravilnika ni hotel podpisati. Zahteval je ponovni sestanek delavskega sveta, na katerem so tarifni pravilnik ponovno predelali in seveda tudi popravili. Upravnik podjetja pa se ni udeležil te seje delavskega sveta, ampak se je namesto umaknil iz podjetja.

TARIFNI PRAVILNIKI OKRIVAJO SLABOSTI PODJETIJ

Določanje delovnih mest je v marsikaterem podjetju odkrilo deslet razne slabosti delovnih kolektivov. Imamo primere, ko v podjetjih navzlic zmanjševanju administrativnega osebja in številu zaposlenih v delovnem kolektivu proizvodnja količinsko in kakovostno narašča. Spet pa so primeri, kjer je treba precejšnje budnosti, predvsem v raznih manjših podjetjih (občinskih klavnica in pod.), kjer posamezniki niso v zadostni meri zaposleni.

Primer je klavnica v Trebnjem, kjer je od 1. januarja dalje delal in bil plačan s celo plačo človek, ki je bil zaposlen le dobrih 30 % celokupnega delovnega časa. Poseben problem v tem podjetju sta dva vajenca v odnosu na proizvodnjo oz. potrošnjo in obratno. Tako in podobni primeri v tej in v drugih strokah so bili dostikrat predmet razpravljanja, češ da »gotovinski plan ne dopušča« življenja podjetja, v resnici pa so posamezniki pod to parolo samo izkoriščali skupnost.

DOBER »PIONIRJEV« PRIMER

Precej drugače je stanje pri gradbenem podjetju PIONIR v Novem mestu. Podjetje je prvo v Sloveniji — v gradbeni stroki — sprejelo tarifni pravilnik. Za njegovo sestavo je bila imenovana komisija, ki je bila dobro sestavljena. Predložila je delavskemu svetu pravilnik, ki ga je preučil in sprejel, z malimi spremembami pa ga je odobril tudi republiški odbor sindikatov. Delavski svet in upravni odbor sta pri »Pionirju« pravilno razumela zgodovinski pomen samoupravljanja podjetij po delovnih kolektivih. Vse

probleme podjetja dobro preučivajo, sprejema potrebne ustrezne sklepe in jih tudi spravi v življenje. Podjetje ima organizirano tekmovanje med Krikim, Novim mestom in Ortnikom, kjer delajo njegove gradbene brigade.

Kaj nam mora biti jasno pri sestavljanju tarifnih pravilnikov? Če imajo delavci preniske plače, bo to slabo vplivalo na njihovo produktivnost, na njihovo prizadevanje in ustvarjalno pobudo. Nepravilno in previsoko nagrajeni posamezniki, ki so si sedaj zaradi kakršnega koli vzroka uspeli ustvariti tak položaj, pa bodo tudi v bodoče — zavestno ali podzavestno, namerno ali nenamerno zavirali razvoj socialističnih odnosov in krepirali resnične delavske samouprave v naših podjetjih. To bodo delali zato, ker jim je jasno, da bo naš razvoj v podjetjih danes ali jutri postavil na dnevi red tudi njihov položaj in likvidiral njihove politične ali materialne privilegije.

Ne gre torej pri vsem tem vprašanju za nekaj tisočakov, gre za mnogo več. Gre za prave socialistične odnose med ljudmi, gre za razvoj socializma, gre za idejno politično vrednotenje naše revolucije, katere ni mogoče kupiti za noben denar, ampak jo lahko ustvari samo revolucionarna aktivnost milijonskih množic.

Da bi se delavski svet in upravni odbori gibljivo izpolnili v svojem znanju, kako čim boljše upravljajo podjetja itd., je Svet za gospodarstvo pri OLO Novo mesto na svoji zadnji sej sklenil, da bodo organizirali sektorski seminarji za člane upravnih odborov in delavskih svetov. Zaenkrat so predvideni seminarji v Novem mestu, Trebnjem in Dol. Toplicah.

Mladinska organizacija pri OLO Novo mesto je začela čistiti svoje vrste

V petek 20. junija se je zbrala v rdečem kotičku na OLO Novo mesto mladina iz aktivov OLO DOZ in NB, da se združi v skupni mladinski aktiv. Konferenci so prisostvovali org. sekretar OK LMS, sekretar MK LMS in zastopnik osnovne partijske organizacije OLO.

Sekretarja aktivov OLO in DOZ sta poročala o delu mladine aktivov, nobenega pa ni bilo, da bi poročal o delu mladine Narodne banke. Sekretar je bil na dopustu, namestnik pa se je izgovoril na delo v pisarni in ga na konferenco ni bilo. Kot smo ugotovili iz razgovora po končnih poročilih, mladina tega aktivna ni delala kot je zaželeno in kar je njena dolžnost.

Sekretar doseganega aktivna LMS OLO je med drugim poročal, da aktiv vse do sedaj ni posvečal dovolj pozornosti posameznim članom, kar je nedvomna krivda sekretariata. Naglasil je, da se je aktiv v zadnjem času zbudil iz spanja in začel bolj resno izvajati naloge, katere mu je postavila Partija. Tako so prejšnji mrtvi sestanki

Vsak dan in ob vsaki priliki se srečujemo z železnim konjem in vedno imamo kako kritično besedo na račun železnice. Enemu odpelje vlak prehitro, drugemu prepozno, tretjemu ni prav, da mora kupiti peronsko karto, četrtemu, da ne sme hoditi po progi, kakor se mu zljubi, peti preklinja, ker je plačal kazen za polaganje obute noge na sedeč itd. Vsega je kriva železnica, le tisti, ki so z njo v dnevnem stiku, so malokdaj krivi.

Stvar pa je popolnoma drugačna. Železnica ima predpise, katerih namen je le, da vsakogar, ki je z njo v stiku, štiti in varuje in mu zagotovi osebno varnost, da zagotovi varnost vseh predmetov, ki so jih državljanji zaupali železnici na prevoz. Železnica je največje prevozniško podjetje v državi. Vsak dan prepelje tisoče in tisoče potnikov, ki potujejo v najrazličnejše kraje. Vsi ti pričakujejo, da jih bo železnica pripeljala varno in sigurno do cilja. Vsak dan prepelje železnica tisoče ton tovarna, ki je važen za izgradnjo države. Železnica in transport po njej je najvažnejša žila našega življenja, našega dela in napredka. — Da pa ta žila lahko neutrudno bi je korist našega napredka, je potreben red, železna disciplina.

postali spet živahni. Na predzadnjem sestanku je mladina izločila iz svojih vrst zagriženega klerikalko, ki že zdavnaj ni spadal več v sestav mladine. Njena dva brata in oče so bili tesni sodelavci bele garde, sama pa se ni nič poboljšala. Tako je Pleško Marjana na vprašanje mladine, kako misli in kako gleda na mladinsko organizacijo in njene naloge, zapustila sestanek in odšla, ne da bi svoj odhod upravičila. Mladina jo je na osnovi njenega predzrega ravnarja izključila iz mladinske organizacije ter predlagala ustanovi, da jo opusti iz državne službe. Nadalje je sekretar poročal, da je mladinski aktiv kaznoval s stroгим ukorom Jožico Kovačič, ker ni izvrševala sklepov mladinske organizacije.

V razpravi po poročilih so posamezni člani postavljali vprašanja v zvezi z aktivom pri Narodni banki. Dolgo časa že ni imel sestanka, če pa so ga imeli, je sestanek potekal le zaradi sestanka, ni pa zajel niti enega jedra, za katerega se naša mladina bori: da bo vsak posamezni član zares izvrševal sklepe in naloge Partije in mladine. Pri razpravi so na sestanku n. pr. vprašali posamezne člane o odnosih do kiera, pa so mladinske iz banke izjavile, da »ni važno«. Mladinska organizacija se je zadovoljila s tem odgovorom. Člani Partije, ki so odgovorni za vzgojo mladine, v taki ustnovi niso čutili dolžnosti za prevzgojo mladine, po drugi strani pa niso stremeli za tem, da bi mladino odtegnili od klerofašistične duhovščine. Org. sekretar OK LMS je omenil, da komunisti na banki ne čutijo potrebe za prevzgojo mladine in konkretno naglasil tov. Vinka Rodiča, ki je komunist-mladinec. Namesto da bi pritegovalo mladino v svoje vrste, jo odtujajo z raznimi izgovori in z neudeležbo na sestankih.

Sekretar aktivna DOZ tov. Stane Medved je poročal, da so o tem pri njih že razpravljali. Vsi mladinci aktivna so izjavili, da bi mladinska organizacija ne bo dopuščala, da bi člani mladine služili dvem gospodarjem.

Tov. Somrak je nakazal nato lik današnje mladine, s konkretnimi dokazi pa je objasnil delo Vatikana in podčrtal delo mladinske organizacije.

Mladina je izvolila 5-članski komite, ki bo vodil organizacijo mladinskega aktivna, aktiv sam pa je razdelila na tri oddelke ter izvolila sekretarje in namestnike. V komite so izvoljeni: Maks Sorn, Franci Gričar, Slavka Bele, Ivanka Pogačar in Stane Medved.

Ob zaključku je mladina sprejela in napovedala tekmovanje na čast VI. kongresa KPJ vsem mladinskim aktivom okraja Novo mesto. Vzgoja mladine v pravem duhu, strokovno usposabljanje, študij, obisk aktivov na vasi, ustanovitev dramske, folklorne in fizikulture skupine, prostovoljno delo — to so naši sklepi, ki smo jih sprejeli in jih bodo tudi uresničili. Ht.

plina in požrtvovalnost železničarjev in koristnikov železnice. Ob pomoči nas vseh se bo lahko promet na železnici razvijal tako, da bo zadosteno vsem potrebam našega gospodarstva, da bo zadovoljen vsak poedinec.

Preče vprašanje reda in discipline na železniškem območju je posebno v Novem mestu. Med državljanji se je udomačila hoja po železniškem mostu, da smatra vsakdo kot veliko krivico, če se ga ne pusti čez most (še večjo pa, če se ga kaznuje). Da se lahko zadržuje na peronu brez peronske karte, je marsikomur samo ob sebi razumljivo. Da vozijo vsi, tudi pripadniki JLA, z vozni čez nakladalno klančino, da se lahko brezskrbno spreha po progi, da mu služi proga kot bližnjica itd., prav tako. Vsak dan so naleteli železničarji na vrsto takih nepravilnosti in so lepo opozarjali državljane na red, vendar v večini primerov — zaman. Težki primeri nesreč na železniškem območju v zadnjem času, katerih vzrok je v neupoštevanju varnostnih predpisov ter vedno večje nerazumevanje za opomine pa so dali povod, da se bo proti kršilcem železniških varnostnih predpisov najstrožje postopalo. Vsakdo ve, kaj se sme in kaj se ne sme na železnici, in vsakdo, ki se ne bo držal tega, bo zapadel kazni, ki jo bodo izrekli železniški organi na licu mesta in še povrh sodnik za prekrške.

18. junija je bila na železniški postaji v Novem mestu konferenca vseh odgovornih predstavnikov železniških edinic na Dolenjskem, kateri so prisostvovali organi UDV za promet in načelnik Sveta za notranje zadeve pri OLO tov. Rado Taufer. Konferenca, katero je vodil pomočnik prometnega kontrolorja tov. Albert Černe iz Zidanega mosta, je sprejela vrsto sklepov, s katerimi se bodo odpravile vse nepravilnosti in nerednosti na železniškem območju. V ta namen se bo utrdil red in disciplina med samimi železničarji in njihovimi svojci, vse kršilce reda in discipline pa se bo kaznovalo. Zato so se železniške edince tesno povežale z notranjo upravo in Ljudsko milico, ki bo z roko v roki z železniškimi organi doprinesla svoj delež k utrditvi reda na železnici, da se bomo tudi v tem pogledu lahko uvrstili med napredne evropske države, pri katerih je to vprašanje že zadovoljivo rešeno.

V veliki večini se naši ljudje potrebe tega reda zavedajo in izpolnjujejo predpise; je pa še mnogo takih, ki besede »red in disciplina« nimajo v svojem abecedniku. Tem naj bo članek zadnji opomin, da gre sedaj za res in da naj v lastnem interesu opuste nerednosti. Vsak zaveden državljan pa bo zadnje stroge ukrepe gotovo pozdravil, saj sta tudi red in disciplina na železnici kos zrcala naše kulturne ravni.

Karel Schmautz

PRED OBVEZNM ZATIRANJEM PLEVELA

Svet za kmetijstvo in gozdarstvo LRS je pred dnevi izdal okrajnim ljudskim odborom navodilo za obvezno zatiranje nevarnih plevelov, zlasti tistih, ki se razširjajo z vetrom. Okrajni ljudski odbori bodo zato v kratkem izdali podrobne predpise o zatiranju osata, rogovičica in predenice, na kar naše bralece že vnaprej opozarjamo.

Spremembe v novačenju za JLA

Kot piše časopis »Narodna Armija«, se uvajajo letos nekatere spremembe pri novačenju za JLA. Kratko vest o tem smo objavili že v predzadnji številki našega tednika, ker pa bo stvar verjetno zelo zanimala naše fante, o tem še sledite:

Doslej so novačili mladeniče, ki so dovršili 20. leto in so morali ti še isto leto k vojakom. V prihodnje pa bodo poklicani na nabor mladeniči stari 19 let in bodo šele prihodnje leto pričeli služiti kadetski rok. Letos bosta dve novačenji, in sicer fantov starih 20 let, ki bodo to jesen šli k vojakom, in fantov starih 19 let, ki bodo šli k vojakom

prihodnje leto. Prihodnja leta pa bo samo eno novačenje mladeničev, starih 19 let. Druga novost pa bo glede pregleda nabornikov. Gre za tako imenovane psihometrične preglede, ki so se jih doslej posluževali le za letalce in padalce. Ker ima sodobna armada zelo raznovrstno službo in tehniko, ki zahteva poleg telesne sposobnosti tudi veliko sposobnost in posebne duševne lastnosti, bodo pri razvrščanju nabornikov upoštevali tudi izobrazbo, poklic, socialni položaj ter želje in nagnjenja posameznikov.

Učiteljica s pionirji preprečila velik požar

Pri posestniku Antonu Perkotu na Vel. Korinju pri Ambrusu je pretekli težen v popoldanskim urah izbruhnil požar. Vaščani so bili vsi na polju in je ogenj prvi opazil gasilec tov. Miklavčič, ki je s platom zvona opozoril vso sosesko na pretečo nevarnost. Na kraj požara je prva prihitela učiteljica Pepca Zabukovec s pionirji, ki so bili ravno pri šolskem pouku. Vsi skupaj so hitro pograbilo brigalno in cevi ter začeli gasiti. Nevarnost je bila velika, ker je vas strnjena in bi se lahko požar razširil na vsa poslopja. K sreči pa je bil ogenj pravčasno udušen, sicer bi upepeli vso vas in bi bila prizadeta milijonska škoda. Pri gašenju so se poleg učiteljice Zabukovecve in njenih pionirjev posebno izkazali še tov. Muhič, Franc Meglen, Jože Papež, Ludvik Novak in Anton Zajc. Posebno zahvalo pa je treba izreči požrtvovalni učiteljici in pionirjem, ki so lahko za zgled vsem ostalim, kako je treba reševati ljudsko premoženje in kako je treba služiti narodu. Pohvaliti pa moramo tudi gasilsko društvo iz Korinja, ki z vzornim delom, disciplino, požrtvovalnostjo in trudom varuje ljudsko premoženje. — S. H.

Znatno znižane cene!

Poslužite se ugodne prilike in si oglejte pestro izbiro najraznovrstnejšega blaga v trgovskem podjetju

»ŽELEZNIČAR« LJUBLJANA PRODAJALNA V NOVEM MESTU

(nasproti kolodvoru)

ZADOVOLJNI BOSTE S TOČNO IN SOLIDNO POSTREŽBO IN ZNATNO ZNIZANIMI CENAMI!

Te smeri gosodarskega udeleževanja živinorejcev so vsekakor napredne ter jih je treba pospeševati. Pospeševali pa jih bomo lahko le, če se bomo lotili smotrnejšega izkoriščanja krmne osnove, če bomo na razmeroma slabo izkoriščeni zemlji pridobili znatno več krmil. Travništvo je precej zanimarjeno, saj se prerediti sreča gnojenje travnika. Izgovor na pomanjkanje gnojil ne velja docela, ker se dajo travniki tudi kompostirati in ker je veliko kislih travnikov (pravzaprav cvetličnjakov), ki so nujno potrebni peskanja. Take akcije so ekonomičnejše, če se organizirajo za obsežnejša področja, ker se tako zmanjšajo izdatki na enoto površine, uspeh pa povsod doseže. Prav to kaže na prednosti združnega sodelovanja. Če ni združen, se da v slogi in sodelovanju na tako pot tudi še podati. Na zamočvirjenih travnikih bo treba spet izkopati drežne jarke, pa bodo boljši. Brez truda ni nobenega uspeha. Tudi tega naj bi se kmetovalci naučili, da bi osemenjevali travnike. Znatno število travnikov bi kazalo preorati in narediti iz njih dobre njive ter tam pridelovati raje krmila, ki imajo večjo hranilno vrednost. Teh predlogov ni mogoče konkretizirati v takem članku — ta naloga preostaja kmetovalcem samim in raznim komisijam, ekonomistom, ki naj z računi dokažejo, kako se taki posevi v preoblikovanje zemeljskega površja izplačajo. Izračunajte vrednost krme in iz nje pridobljenega

Priroda in gospodarstvo dolenjske pokrajine

mesa, mleka itd. iz 1 ha travnika in vrednost korenčnic, ob upoštevanju različnih stroškov ter iz njih pridobljenega mesa, mleka itd. na 1 ha njiv, pa boste videli, da je delo tisto, ki ustvarja vrednost.

Poleg tega možnosti ima Dolenjska še druge na področju živinoreje. Polno možnosti je za rejo vodne perutnine, čeprav se ribiči tega branijo. Perutničarstvo na Dolenjskem ni na predvojni stopnji in tukaj se da z vztrajnostjo mnogo doseči. Podobno je s čebelarstvom — med je dragocen in gre dobro v denar, na drugi strani ni več pomanjkanja sladkorja, da se ne bi moglo prehraniti čebel tudi preko zime. Čebelnarstva je pa na Dolenjskem posebno ugodna (akacija, ajda, rožnati travniki, hoja). Končno je sorodna stroka tudi ribolov, ki se uveljavlja predvsem na Krki. Z načrtnim vlaganjem ribjega zaroda bi lahko dosegli tudi znatno uspešnejše pogoje ribolova in ni da bi se ga spriče večstranske koristi branili. Le tako se bo dalo preprečiti posledice okupacije.

Sadjarstvo in vinogradništvo

Okoli 8500 ha površin pripada v vsej Dolenjski sadjarstvu in vinogradništvu. Značilno je, da so vinogradi dvakrat tako obsežni kakor sadovnjaki. Pravzaprav so sadovnjaki raztreseni pred-

vsem po osrednji Dolenjski in Beli krajini. I sadovnjaki i vinogradi pa so v žalostnem stanju.

Dolenjska je vinogradniška pokrajina. Toda po prideloku vina in po kvaliteti vina se nič kaj ne uveljavlja. V bodočem desetletju bi morali obnoviti kake tri četrtine vseh vinogradov. A kar je najnujnejše: treba je resno in ostro preprečiti škodljivim in naglo širjenjem hibridov, ki izpodrivajo zlahtno trto, kakor da bi namerno uničevali vinograde. Seveda je to posledica pomanjkanja dobrega trsnega materiala, a v tem se tudi skriva težnja izogniti se skrbi za vinograde, pa kljub temu imeti na zalogi potrebno pijačo. Da ne pozabimo pri tem pogubonosnih posledic šmarnice! Na drugi strani pa tudi ne tega, da sedanje površinsko širjenje vinogradov ne bo pripomoglo Dolenjski, pripomoči ji more najprej kvaliteta tega, kar že ima. Zato bi lokalni organi morali izdati ostre ukrepe proti škodljivim pojavom, obenem pa tudi zagotoviti potrebno zmogljivost trsnic, da ne bi bila to prepreka za kvaliteto obnovo vinogradov.

Podobno je s sadjarstvom. Sadovnjake je opustošil ameriški kapar. Sadno drevje zato sekajo na debelo. Treba je sadovnjake obnoviti, toda: ni sadik in ni močnih čimteljev, ki bi usmerili obnovo na pot sodobnega sadjarstva.

Samo kampanjsko delo res ne more zagotoviti uspeha pri kulturah, ki se obnavljajo in goje desetletja. Toda, kje je vpliv znamenite kmetijske šole na Grmu, kjer se je vendar vzgajilo že dosti dobrih kmetijcev in sadjarjev?

To so poglavitna vprašanja dolenjskega kmetijstva. Niti eno teh ni tako, da je treba čakati — to so tipična lokalna vprašanja. Če je premalo vzornih kmetovalcev in združnikov, kje pa so ekonomisti in plačani gospodarstveniki, da se ne oglašajo in s preprostimi računice prično usmerjati kmeta k boljšemu načinu gospodarjenja? Res je, da industrijski razvoj vzpodbuja in zahteva tudi večjo intenzivnost, kvaliteto v kmetijstvu! Toda ne gre, da bi sleher na vas ali hrib morala dobiti prej svojo tovarno, preden bi utegnili ljudi opozoriti in naučiti preizkušenih kmetijskih metod.

Iz kmetijstva dobimo glavni narodni dohodek v tej pokrajini; zakaj se ne bi lotili analize tega narodnega dohodka in povedali o tem tudi nekaj tistim, ki ga ustvarjajo!

Za kmetijstvo je važno še nekaj: da je mnogo kmetijskih površin, posebno pašnikov, zanemarjenih. Na njih raste grmičje. Melioracija pašnikov je nujno potrebna ali pa jih pogozdimo, da bomo imeli vsaj vreden gozd na takih površinah.

Gozdarstvo

Gozdov ima Dolenjska razmeroma precej — taliko kot kmetijskih površin. Nekatera področja pa so še posebno bogata, vendar ne vsa. V zadnjih letih je sečnja prečistila mnogoteri gozdni kompleks. Najboljši gozdovi so na področju Kočevskega gozdnega gospodarstva, kjer je še ena tretjina sestojev debelih nad 40 cm in ena tretjina od 20 do 40 cm. Po načinu gospodarjenja je v celoti prebralin gozd. Statistike kažejo, da je v privatnem sektorju tega področja okoli 3000 ha grmišč, torej najslabše izkoriščenih zemljišč. Če so ta zemljišča gozdna, jih je treba prečistiti in zagotoviti rast gozdov. Te površine so raztresene pri posameznih kmetih, v skupnem pa vidimo, kako so obsežne. Na drugem mestu so gozdovi Ribniškega gospodarstva, kjer je polovica sestojev debeline 21—40 cm, kaka četrtina pa nad 40 cm. Toda tudi na tem področju je okoli 2000 ha grmišč in okoli 2000 ha neobraslih gozdnih zemljišč. Pogozdovne naloge so na tem področju torej že znatno večje.

Novomeško gozdno gospodarstvo ima v svojih sestojih nad polovico drevja do 20 cm debeline, večinoma mlado drevje in komaj 7% drevja meri preko 40 cm debeline. Tudi na tem področju je še nekaj grmišč, okoli 1000 ha.

Preostali gozdovi pripadajo bodisi ljubljanskemu, bodisi posavskemu gozdnemu gospodarstvu, kjer pa grmišč ni.

100 delavcev-težakov, zidarje, tesarje in strojnike

sprejememo takoj na delo za gradbišča v Novem mestu, Toplicah in na Kočevskem. Stanovanje in hrana preskrbljena. — Splošno gradbeno podjetje PIONIR, Novo mesto

IZ NAŠIH KRAJEV

Novomeški učenci v gospodarstvu razstavljajo

Teden učencev v gospodarstvu so novomeški učenci iz obrti in trgovini letos proslavili s precej obširnimi sporedom. Ze v soboto 21. junija jih je predstavilo na novomeškem odru ravatelj njihove šole tov. Jože Zamljen in omenil, da igrajo prvič v svojem življenju ljudje, ki jih doslej na naših odrih nismo bili vajeni srečavati. Učenci obeh šol so nato zaigrali Goldonijevo »Pahljavo« — tako pač, kot zaigra začelnik, s precejšnjo primesejo ponekod že kar ljubke nerodnosti, neokretnosti itd. Ledl je prebit; nekaj igralcev imajo, ki obetajo lep napredek. Vajeniški gledališka družina je tu — od nje same in njenih vzgojiteljev pa je odvisno, kako si bo utirala nadaljnje steze v Talijin hram.

V nedeljo dopoldne je bila odprta v osnovni šoli razstava učencev šol v gospodarstvu. V štirih sobah so pokazali obrtni in trgovski izdelki izdelke svojih rok, risbe, načrte, tehnične skice, precej dobrega orodja in praktičnih izdelkov. Prevladujejo izdelki mladih kovinarjev, mizarjev, krojačev in čevljarjev, največ pozornosti pa vzbujajo šolski modeli vezne parne lokomotive, ki so ga izdelali pod vodstvom tov. Staneta Zupanciča, vajenke novomeške kurilnice. Model je odlično izdelan ter vajencem in obrtnikom čestitamo! Bogato je zastopana lesna stroka s tehnologijo lesa, mnogimi fotografijami ter lepimi izdelki. Zelo posrečeno je prikazan način izdelovanja čevljev: od mavčnega odlitka normalne in defektne noge do končnega izdelka.

Dolga je pot od vajenca do mojstra — doseči pa se gotovo do trdnjavo in ljubeznijo do dela. Razstava to nazorno prikazuje, škoda le, da ni obsežnejša. Razstava bo odprta do 29. junija in priporočamo, da si jo Novomeščani ogledajo.

V nedeljo popoldne so učenci na Loki priredili letovadni nastop. Z izletu je bil teden zaključen, udeleženci prireditelj in razstave pa so za dragocene izkušnje bogatejši.

Mokronog

Koloradski hrošč se je pojavil v velikem številu v vasi Log in Šlepšek ter povzročil že veliko škodo na krompirju. Vajenci in občinski ljudski odbor se trudijo, da bi z vsakodnevnim zapraševanjem s pantakonom zatrili hrošča.

Kmetijska zadruga je poživila delo živinorejskega oddelka. V tem tednu je organizirala splošni pregled vse goveje živine. Veterinarska komisija je predlagala nujno nabavo plemenskih bikov.

Gasilci mokronoškega sektorja se pripravljajo na festival. Prvi gasilski festival, ki bo 18. in 17. avgusta, je vzbudil med člani gasilstva našega sektorja veliko zanimanje. Prostovoljno gasilsko društvo St. Rupert je poslalo na štiridnevni fizikulturni tečaj v Medvođe dva člana (strojnika Ivana Košaka in vodjo ženskega oddelka Eiko Prah). Takoj po vrnitvi sta oba začela z vajami po društveni vaj s sekirami se učijo društva Sentrupert, Sv. Križ in Vel. Cirkni. Več zanimanja za vaje so pokazale članice kot pa člani. Košak žrtvuje nedeljo za nedeljo za dvig gasilstva, kateremu je ves predan. Dopoldne vodi člani v svojem društvu, popoldne pa gre v sosednje društvo Sv. Križ in Sv. Rok. Pravi mi predvsem, ki je v najbolj oddaljeno društvo Vel. Cirkni. Vsekarer zasluži največje priznanje. Pred festivalom bomo imeli skupni nastop vseh gasilcev sektorja Sentruperta, kar bo v veliki olajšavo vsem, ki se bodo udeležili festivala v Ljubljani. F. B.

Sinji vrh

Preteklo nedeljo smo v Damljanu skupno z gasilci iz Damlja in Vinice preizkusili novo motorno brizgalno, ki jo je pred kratkim dobilo naše gasilsko društvo. Gasilci iz Vinice so pripeljali s seboj še nekaj sto metrov cevi.

Člani moramo pohvaliti starejšega gasilceva obeh društev in še posebej Vinčiča, ki so prišli k nam in sodelovali pri vaji in preizkušanju, tako moramo kritizirati nekaj naših mladih fantov-gasilcev, ki se za vajo niso zanimali. Bolj so se zanimali, kaj bi bili prišli do plesa in nedeljske zabave. Menimo, da ni treba še posebej dokazovati, kako koristno je gasilstvo. Samo v zadnjih tednih smo imeli dva požara od strele. Pogorela je vinska klet Petra Špeharja iz Damlja št. 7 in klet, last Staneta Lukaničja iz Kota št. 23. J. F.

Kaj je novega v Žuzemberku

Občni zbor gasilskega društva v Žuzemberku je pokazal, da so se naši gasilci izmotali iz dravnice. Razveseljivo je bilo poslušati poročila, da so si nabavili nov motor za brizgalno, ki je stal 80.000 dinarjev in je že plačan; nove uniforme, razne gasilске potrebine in drugo. Redno se udeležujejo tudi gasilskih vaj. Notranje in zunanje prostore gasilskega doma so temeljito prečistili in spravili v red vse orodje. Tudi novih članov so precej dobili.

Zdrava kritika, ki je bila večkrat izrečena v resnici ni pomegla in je koristila le društvu in vsem njegovim članom.

Izdatne padavine so precej popravile rast poljskih pridelkov. Dobro kaže letina pšenice, ječmen bojo pa še kmalu požeti. Zadržane so se pri nas precej razmnožile

škodljive srake in vrane, ki uničujejo posevke, zlasti koruzo, ki klije. Od lovske družine pa se nihče ne zane, da bi jih začel pokončevati. Verjetno se jim to ne izplača, ker municije nje hranijo za zajce. Iz Budganje vasi pa se kmetije pritožujejo, da jim divji prašič delajo precejšnjo škodo na krompirjevih poljih.

Pretekli teden si je iz neznanh vzrokov vzeli življenje 60-letni Franc Hrvat, posestnik iz Zafare pri Žuzemberku. S. H.

Mirna

Koloradski hrošč se je neverjetno razširil tudi na območju mirenske občine. V kratkem času so odkrili 12 novih žarišč tega škodljivca. Največ okužb je na njihov okrog Slovenske vasi in Straže ter na zadrudnem posestvu. Skoraj vsak dan najdemo nove okužbe. Kmetije so spoznali, kako nevaren je koloradski hrošč krompirju in dnevno pregledujejo krompirišča. Tudi krajevni vodje skrbijo za redne preglede in sprti o vseh najdbah obveščajo občinski ljudski odbor. Okrajni ljudski odbor je že poslal zadostno količino zaščitnih sredstev za škropljenje in razkuževanje. Namesto posebnih škroplilnic kmetije pomagajo z trtami škroplilnicami, ki so za zunanje škropljenje prav tako dobre.

Trebešno

V nedeljo 29. junija bodo na Trebelnem odprli zadrudni dom. Novo ustanovljeno kulturno-umetniško društvo pripravlja kulturni spored s pionirji, organizacija OF pa bo priredila vrtno veselico. Trebelčani vas vabijo k otvoritvi!

Gasilska proslava na Dvoru

Na Dvoru pri Žuzemberku so v nedeljo 8. junija slovesno proslavili dvajsetletnico obstoja tamkajšnjega gasilskega društva. Ustanovljeno je bilo v juniju 1932. Meseč dni pred tem je v sosednji Stavci vasi popolno-

Na Občinah imajo pridne članice gasilskega društva

Vas Občine leži štiri kilometre zahodno od Trebnjega. Je mala kmečka vasica, strehe so deloma krite še s slamo, zato so za slučaj požara še bolj nevarne. Ze od leta 1929 so fantje iz te vasi pogumno pristopali v gasilsko društvo Velika Loka, ki pa je precej oddaljeno. Ze leta 1935 pa so zgradili nov gasilski dom in kupili novo motoriko.

Kaj pa danes? Le pogledimo jih! Čladi 40 kmečkih fantov in mož in nad 10 mladincev, ki vsi v društvu pridno sodelujejo. Gasilski dom je bil popravil in precej poskodovan, a je še popravil in prav lepo urejen. Tudi vso potrebno opremo za gašenje imajo, le cevi jim primanjkuje.

Upravni odbor je pred meseci sklenil, da povabi v gasilске vrste še dekleta, ki bi imela za to veselje. Res so pridobili kar 20 članic in 2 mladinci. Z navdušenjem so se pričele učiti, vadile so tudi po dvakrat na teden. 18. maja popoldne so pred približno 300 gledalci imele tudi svojo prvo mikro vajo z vsem gasilskim orodjem in motoriko. Prebivalci Občin so vajo opazovali z velikim zanimanjem. Ko je trubač dal znak za ogenj in ko je tudi sirena žalostno poveljala na pomoč, je dvajset gasilk prišlo iz vseh strani. Hitro so si obleke uniforme, nato pa z orodjem prihiteli na kraj namiljenega požara. Niso še potekle tri minute — in že je voda v curku tekla s slamnatih streh. Strojničarka Ivanka je ravnila z motoriko zelo resno, vse gasilke pa so se izkazale z izredno disciplino. Vse delo so opravile popolnoma same. Seveda ne bi dosegle tako lepih uspehov, če se ne bi z njimi stalno ukvarjal naš strojničar Janez, ki je po napornem celodnevem delu prav rad počeval dekleta večkrat na teden, pa tudi ob nedeljah.

Gasilke iz Občine, le tako korajžno napreji Bodite zveste in vztrajne in dajte s svojim delom vzgled drugim društvom, ki se dotikrat ne zavedajo, kako pomembna je gasilska organizacija. Veselo in pogumno pridite na delo vedno, kadar zašlite klic: »Na pomoč!« I. K.

SOTESKA

V kamnolomu pri Soteski, ki ga izkorišča »Cegrud« Novo mesto, lomijo delavci in cigani kamen za gramoz. Zaradi nepravilnosti pa bi se v preteklih dneh kmalu pripetila večja nesreča. Delavci uporabljajo za lomljenje kamena dinamit. Ker naboji ni hotel eksplodirati, so delavci začeli kamen razkopavati, kar je imelo za posledico nesrečo. Eksplozija je težje poškodovala enega delavca, ki so ga takoj odpeljali v bolnišnico, dva cigani pa je vrnilo precej daleč v stran in sta odnesla celo kolo. Le tretjemu naključju se je torej treba zahvaliti, da ni prišlo do hušje nesreče. S. H.

Tekma koscev v Bršljinu

Zveza borcev terena Bršljin je v nedeljo 22. junija organizirala v Bršljinu tekmo koscev. Za prireditelje je bilo precej zanimanja, saj se je zbralo veliko gledalcev iz vseh bližnjih vasi. Tekmovalo je devet koscev.

ma pogorelo devet gospodarjev, kar je zdrabilo Dvor in okolico in samopomoči.

Sedanji društveni predsednik tov. Kavčič je v svojem govoru orisal pozitivno delo dvorskih gasilcev v teku obeh desetletij ter s pohvalnimi besedami prikazal lik ustanovitelja gasilskega društva. Bil je to tedanji šolski upravitelj tov. Ciril Dequal, ki je za svoje človekoljubno delo prejel častno diplomu. Vsa soseska je obžalovala, da mu diploma ni mogla biti izročena osebno. S častno diplomu je društvo ob tej priliki odlikovalo tudi svojega najstarejšega člana tov. Modica iz Dvora, ki je kljub častitlim letom že polni dve desetletji pripravljen pomagati bližnjemu v nesreči. Društvo se je v tej kratki dobi opremilo s potrebnim gasilskim orodjem. Motorni brizgalni naj bi se v bližnji bodočnosti priključili še motorni voz in zamenjal sedanjega, ki je še na konjsko vprego. Celotni društveni inventar je med okupacije spretno obvaroval tov. Anton Repar, delovodja tamkajšnje okrajne žage. Društvo ima tudi posebno mladinsko sekcijo. Čestitkam za napredek se pridružuje tudi Dolenjski list! —nm—

Dobrnich

20. junija dopoldne je strela vžgala gospodarsko poslopje Antona Kovača v Sahovcu. Pogorelo mu je vse razen žitne kleti. Ogenj se je hitro razširil in uničil tudi stanovanjsko hišo Kovača Antona in Micke, posegel pa je tudi po Longarjevi hiši in prizadel veliko škodo. Na pomoč so prihiteli gasilci iz Novega mesta, Trebnja, Občina Dobrnica, ki so preprečili nadaljnjo razširitev požara. Vajenci so pridno pomagali pri gašenju, vendar pa je zgorela ena krava s telotom in več malih prašičev. Z. A.

Sv. Križ pri Mokronogu

Preteklo nedeljo so gasilci iz Sv. Križa pri Mokronogu prvič zasledili lopate za gradnjo novega gasilskega doma. Pripravljenec imajo že nekaj spna, zidne in strešne opreke, les pa bodo podarili kmetje. Precej zanimanja kažejo za gradnjo doma tudi dekleta iz sosednjih vasi.

Predgrad ob Kolpi

Prvo mesto je dosegel tov. Jože Sadar, delavec Tekstilne tovarne, ki je kosil 4.70 m široko in imel najbolj čisto. S časom je bil na tržnem mestu. Prejel je prvo nagrado 1000 din. Trebnja, Občina Dobrnica, tov. Jože Berus iz Daljnega vrha in prejel nagrado 800 din, tretje pa tov. Jože Istenič, delavec kurilnice Nove mesto, ki je dobil 800 din nagrade. Dobri so bili tudi ostali tekmovalci, zlasti Alojz Peterle iz Bršljina, ki je v času precej počasaj, kosil pa je najbolj široko in lepo čisto. M. V.

Predgrad ob Kolpi

Mlado prostovoljno gasilsko društvo v Prelesju ob Kolpi, ki ima zelo obsežno območje, dobro napreduje. Pred kratkim so preizkusili novo motorno brizgalno in ugotovili, da brezhibno dela. Motorika je lepa pridobitev za vse okrajnske vasi.

Ob cesti pri vasi Predgrad ležijo še dalj časa električni drogovji, ki so pripravljani za vod od transformatorja do posameznih vasi. Prebivalci so pripravili s prostovoljnimi delom brezplačno postaviti vse drogove, čakajo pa samo na inženirja, ki bi moral postaviti in popraviti. Trebno je to čimprej napraviti, ker drogovji na tleh propadajo.

Nesrečo pri živini je imel posestnik Karel Koprivec iz Predgrada. Pri vožnji lesa je hodi zlomil konju nogo in ga je moral dati konjaču. J. S.

Kronika nesreč

ZAFARA — ŽUZEMBERK. Pri padcu s črešnje si je zlomila desno nogo posestnika hčeka Milka Urbančiča.

ŽALINJA VAS. S senom naloženega voza je padel posestnik Janez Klemenčič in pri tem dobil poškodbe na glavi in levi roki.

HRASTULJE. Ob pristajanju je pritisnil ob drog avtobus Jožeta Jermana in mu zlomil pri tem levo nogo.

VAVTA VAS, Soteři Francu Kraševcu se je v nedeljo 22. junija na lovu sprožila puška. Nabojev je zadel v levo nogo nad kolonom.

VELIKA LOKA. Deska je padla na glavo 14-letnemu Alojziju Gihni in mu opraskala obraz.

GABRJE. Pod vagončkom peska se je podrl oder v peskopolju podjetja »Kremen«. Delavec Janez Štrahar je dobil pri tem hude poškodbe na glavi in hrbtu.

KRMELJ. Na dnevnem koku se je s peskom naložen voziček prevrnil na strojnika Alojzija Repšeta. Dobil je poškodbe na nogah.

POLJANE. Gozdemu delavcu Francu Turku je med delom padel hodi na levo nogo in mu jo zlomil.

ROZANČ. Pri padcu s črešnje si je zlomila desno nogo in pobila tudi rebra pos. žena Neža Grahek.

Udeleženke kmetijsko-gospodinjске tečaja v Vinomeru pri Metliki pozdravljajo bralce Dolenjskega lista.

Mitja Sila, šahovski prvak Dolenjske za leto 1952

V soboto 14. junija je bil zaključen dvobojni šahistov za prvenstvo Dolenjske za leto 1952. Novomeške šahiste sta zastopala Mitja Sila in Stane Fink, trebanjske pa Ravnhar in Ile. Ile je premagal Finka, Sila, Ile in Ravnharja. Fink pa Ravnharja. Prvenstvo je osvojil Mitja Sila s 2 točkama, sledita mu Fink in Ile z vsak po 1 točko, četrto mesto pa je osvojil Ravnhar.

URADNA OBJAVA

Občinski ljudski odbor Smarjeta Stev. 185/52.

Smarjeta, dne 17. VI. 1952. Občinski ljudski odbor Smarjeta izdaja na osnovi 1. in 8. čl. zakona o reorganizaciji ljudskih odborov ter v zvezi z 31. čl. raz. 7. točke 2. splošnega zakona o ljudskih odborih naslednji:

O D L O K

o prekrških zoper javni red in mir.

1. čl.

Da se zagotovi dnevni in nočni počitek delovnemu prebivalstvu v Smarjeti in okolici, omogoči nemoten pouk v šoli in delo v javnih uradih, je prepovedano:

a) vsako prepevanje, vpitje in igranje glasbenih instrumentov na javnih cestah v nočnem času od 22. do 6. ure na tak način, da motijo sosednje prebivalce.

2. čl.

Zvonenje v farni cerkvi v Beli cerkvi in Smarjeti je dovoljeno trikrat dnevno: zjutraj ob sedmi uri, popoldne in ob mraku, vsako-krat po dve minuti.

3. čl.

Kaznuje se kot prekršek z denarno kaznijo do 1000 din:

a) kdor na javni cesti v času od 22. pa do 6. ure prepeva, vpije ali igra kakršni koli instrument;

b) kdor uporablja radijski sprejemnik ali glasbeni instrument v nasprotju z določilom 1. čl. a tega odloka;

c) predstojnik cerkve, ki odredi ali dopusti zvonenje v nedovoljenem času.

4. čl.

Ta odlok stopi v veljavo z današnjim dnem in objavo na uradni deski.

Smrt fašizmu — svoboda ljudstvu!

Predsednik:

Barborič Tone, I. z.

OBVESTILA

VABILO

Vaški odbor Zveze borcev Kamence in Karteljevo priredi v nedeljo 6. julija 1952 o 8 križje s pomenom v s k s p l o š č e 5 padlim borcem. Odkritje bo v Gor. Kamenju med Hmeljnikom in Karlovcem. Pričetek slavnosti ob 10. uri dopoldne.

Na odkritje vabimo vse borce Gubčeve, Cankarjeve, Stajerske brigade, Dolenjskega odreda, vse terenske delavce OF in ostalo prebivalstvo.

Zveza borcev Kamence in Karteljevo

OBVESTILO UDELEŽENCEM POČITNIŠKIH KOLONIJ IN TABORJENJ

Komisija za kolonije in letovanja mladine pri OLO Novo mesto sporoča vsem učiteljem, staršem in udeležencem:

KOLONIJA V BREZICAH, prva izmena: zbirališče 4. julija, ob štirihi zjutraj pred osnovno šolo v Novem mestu.

TABORJENJE NA OTOCU — pionirsko — zbor 2. julija ob osmih zjutraj pred novomeško osnovno šolo.

DNEVNO LETOVANJE NA DRSKI se prireja 6. julija — zbirališče ob osmi uri zjutraj pred novomeško osnovno šolo.

Oglas

ŠIVALNI STROJ »Singer«, nov, pogrejljiva oblika, proda Hadl. Novo mesto. PROdam kompletan gimpelj z jermenico v dobrem stanju. Naslov v upravi Dolenjskega lista.

Kino

KINO NOVO MESTO PREDVAJA: Od 24. do 26. junija: angleški film »Skrivnost sobe 19«.

Od 27. do 30. junija: jugoslovanski film »Deček Mita«.

KINO DOLENJSKE TOPLICE PREDVAJA: 28. in 29. junija: italijanski film »Pod rimskim sencom«. Predfilm: Kongres fizikulturnikov.

KMETIJSKA ŠOLA NA GRMU pri Novem mestu sprejema nove učence

Vpisovanje v šolo traja do 1. avgusta 1952, začetek pouka na dvoletni kmetijski šoli s 15. septembrom.

Pogoji za vpis: Izpolnjeno 16. leto starosti, dokočanih 5 razredov osnovne šole. — Prednost imajo prijavljeni državnega in zadrudnega sektorja. Prošnje za vpis poslati upravi šole.

Na obroke

dobite prvovrstno kuhinjsko posodo, posteljne mreže in namizne štedilnike PRI

ŽELEZNINI V NOvem MESTU

Vse podrobnejše podatke dobite v poslovalnici na Šukljatovi c. 1 (bivša trgovina Kastelica, Kandija)

PREDSEDNIK MOKRONOŠKEGA OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA FRANC MILAVEC:

Obnova Mokronoga, dvig živinoreje in okrepitev zadrudništva so naše glavne naloge

Trg Mokronog leži na koncu mirenske doline v prijazni, od treh strani zaprti dolinici, znan po podjetnih ljudeh, še bolj pa po borbah iz časov NOB. Košati bukovki gozdovi na severovzhodni in smrekovi na jugovzhodni strani so včasih segali prav do prvih hiš trga, v zrak štrleča tovarniška dimnika pa pričata, da se je v tem sicer majhnem kraju začela razvijati industrija že pred vojno. Danes so namesto gozdov okrog trga le z grmičevjem obrasle poseke. Italijanski okupator je uničil vse gozdove v bližini do vrha ob cesti proti Lakencam, Trebelnemu in na Zalostni gori, v trgu pa skoraj nobena hiša ni ostala cela. Pogled na Mokronog je prav žalosten: razen zadrudnega doma, ki so ga zgradili lani, in nekaj privatnih obnovljenih hiš je še vse tako, kot je bilo pred sedmimi leti. Mnoge razdejane stavbe kličejo po odstranitvi ali obnovi, komunalna dejavnost je zanemarjena, o kakih podjetnostih sedaj ni sledu.

Pri združitvi krajevnih odborov je bil za predsednika občinskega ljudskega odbora Mokronog, ki šteje okrog 2200 prebivalcev, izvoljen Franc Milavec. Dosedanji predsednik KLO Bistrica, star borec in komunist, Obiskali smo ga v uradu in mu zastavili nekaj vprašanj v zvezi z najnovejšimi nalogami občinskega ljudskega odbora Mokronog:

»Tovariš predsednik, katere so trenutno najvažnejše naloge občinskega ljudskega odbora?«

»O, teh je pa veliko in bojim se, da jim ne bomo kmalu kos. Živinoreja je

tako nazadovala, da je nujno potreben ukrep za njeno takojšnjo izboljšanje. Veliko plemenske živine je okužena, zaradi česar ni nobenega prirastka. — Ruševine, posledica zadnje vojne, nujno kličejo kakršnikoli ukrepov, vodnjaki v trgu so zanemarjeni in okuženi, kmečka obdelovalna zadruga je kup nesreče in škode po vrhu, komunalnih podjetij razen čevljarstva in gostilne sploh ni, obnoviti je treba kanalizacijo in pod. Poleg teh nujnih tekočih problemov pa mora ljudski odbor reševati še prejšnje naloge krajevnega ljudskega odbora, ki so povzročile med ljudmi mnogo upravičenega nezadovoljstva,« nam je dejal tovariš Milavec.

»Kakšne napake prejšnjega odbora ugotavljate?«

»Prejšnji ljudski odbor se za svoje naloge ni veliko brigal, vsled česar so bili posegi okrajnih operativcev na tem območju toliko bolj pogosti, posebno pri izterjavi obveznih davčev in davkov. Da ti posegi niso bili vedno v skladu z veljavnimi predpisi in da se je na račun nedelavnosti krajevnega ljudskega odbora napravila marsikatera napaka, ni potrebno še posebej poudarjati. Prav te dni je prišel v pisarno neki možakar s potrdilom o zaplembi ali odvzemu živine, ki še ni plačana niti obračunana, čeprav je odkupno podjetje v Trebnjem že davno ukinjeno. Srednje velik posestnik Anton Pucelj iz Loga je imel z oddajo vedno precej težav. Po podatkih katastra ima namreč celih pet in pol hektarov zemlje manj, kot je vpisano v obrazec površin, ki je bil

napravljen na KLO. Seveda je bil predpis dajatev zato za njega vedno previsok. Možakar je šel sicer večkrat na OLO Trebnje in tam hotel pojasniti zadevo, pa so ga poslali nazaj na KLO, tam pa se tudi ni nihče zavzel, da bi zadevo rešil. Podobne napake ugotavljamo tudi pri davkih.«

»Kako mislite dvigniti živinorejo?«

»Na eni zadnjih sej, na katero smo povabili tudi člane upravnega odbora splošne kmetijske zadruge, smo sklenili, da bo obvezno pregledana vsa plemenska živina. Za pregled smo naprosili Veterinarski zavod v Ljubljani, ki nam bo poslal posebne strokovne ekipe. Vso okuženo živino bo treba ali ozdraviti ali dati v zakol, nakupiti pa zdravo plemensko živino. Imamo veliko krav, ki po tri leta nimajo telet niti mleka. Obvezni pregledi plemenske živine bodo že te dni na raznih krajih in je zanje že vse pripravljeno. Skrb za dvig živinoreje smo poverili živinorejskemu odtoku kmetijske zadruge, občinski ljudski odbor pa bo skrbel, da se bodo vsi ukrepi izvajali.«

»Kaj pa občinski finance?«

»Proračun za tekoče leto, ki je bil sprejet na zadnji seji, izkazuje 1.340.000 dinarjev dohodkov in toliko izdatkov. Od tega bo šlo samo za nujna popravila in vzdrževanje šole 579.000 din, tako da bo za druge komunalne potrebe le malo ostalo. Razmišljamo o krajevnem samoprispevku, sicer ne bomo kos vsem najnovejšim nalogam. Tako ima na primer v proračunu samo 1000 din za

krajevne ceste in pota. To je še za gramoz premalo, treba pa je že letos urediti vsaj del kanalizacije. Prostor pred zadrudnim domom mora biti splanirano do 22. julija. Res bodo ljudje veliko pomagali s prostovoljnimi delom, kot so že dosedaj, vendar brez denarja ne gre. Skušali bomo pač poiskati lokalne vire kolikor se bo le dalo. Tudi vodnjaki v trgu so nujno potrebni čistjenja, saj je preiskava vode pokazala, da je v vseh petih vodnjakih voda onesnažena in za pitje neprimerna. Vodnjaki niso bili očiščeni vsaj že dvajset let. Za to delo je odprto vprašanje kredita, kot tudi za nujna popravila občinskih stavb.«

»Ali imate veliko zaostankov v plačevanju davkov?«

»Pri kmečkih davčnih zavezancih ni veliko zaostankov, pač pa imamo precej težav pri obrtnikih. Naj navedem samo primer mizarja Rudolfa Kuharja, ki ima davčnih zaostankov že nad 117.000 din! Imá veliko naročil, osem pomočnikov in vajencev, denarja pa od njega ni mogoče dobiti. Kadar ga terjamo, pravi, da se bo preselil v Ljubljano ali kam drugam. Dvomimo, da bo kjerkoli lahko delal brez plačila davkov. Seveda smo prisiljeni pri takih ljudeh podvzeti otrežje mere, da pride skupnost do deleža, ki ji ga mora vsak posameznik prispevati po svoji moči.«

Tovariš predsednik nam je v razgovoru navedel še več problemov, ki stojijo pred občinskim ljudskim odborom. Ker ne gre drugače, bo treba v Mokronogu z odločbami pozvati lastnike k obvezni odstranitvi ruševin ali obnovi v smislu odloka OLO Novo mesto. Za

JANKO JARC:

Ureditev Gorenjih ali Ljubljanskih vrat

Ob letošnjih mladinskih listih

Novo mesto je pet dolgih let po osvoboditvi spalo in ni bilo v njem ničesar storjenega za odpravo težkih poškodb, ki jih je mesto utrpelo med vojno. V zadnjem poldrugen letu pa so se stvari dokaj izpremenile. Pobudo za to je dalo urejevanje ceste zveznega pomena, ki vodi prav skozi srce mesta. Sprožila je vprašanje ureditve Glavnega trga in Ljubljanske ceste ter s tem tudi vprašanje obnove ostalih predelov močno zbombardiranega mesta. Kar je bilo namreč v preteklih letih vse premalo poudarjeno, je dejstvo, da so bombni napadi med vojno Novo mesto močno porušili in da skoraj ni poslopja, ki bi ne bilo prizadeto. Danes je pogled v naše mesto že bolj razveseljiv in upamo, da bodo do jeseni, ko se bo Dolenjska in z njo vsa Slovenija spominjala desete obletnice ustanovitve prvih brigad Narodnoosvobodilne vojske, vsaj nekatere težkih ran že zabrisane, obenem pa urejeno vsaj eno najbolj kočljivih okolij vzdolž preurejene zvezne ceste, to je okolje Gorenjih ali Ljubljanskih vrat.

LJUBLJANSKA VRATA V PRETEKLOSTI

Zapadna stran Novega mesta, ležečega v okolju Krke, je bila najlaže dostopna, zato je bila v srednjem veku tudi najmočnejše utrjena. Vhod v mesto je bil edinole skozi Gorenja ali Ljubljanska vrata, pred katerimi so se stekale poti od ljubljanske in celjske strani. Vrata sta na obeh koncih varovala dva mogočna stolpa, od katerih je eden še danes ohranjen v sklopu Skarbnetove hiše, drugi pa je bil že okoli leta 1790 močno porušen, prodan na javni dražbi in odstranjen.

Kdor je vse do sredine XVIII. stoletja stopil skozi Ljubljanska vrata v mesto, je imel na svoji levici gradbo mestnega špitala, katerega obstoj je izpričan že v letu 1482, ustanovljen pa je bil najbrže kmalu po ustanovitvi mesta (1365). Mestnega špitala si ne smemo predstavljati kot kakšno sodobno bolnišnico. Bil je pravzaprav nekakšno mostišče, v katerem so v glavnem preživljali svoje zadnje dneve nemoglih in obubožani meščani. Da je bilo tako ustanovo možno vzdrževati, so premožnejši meščani dostikrat zapuščali špitalu del ali celo vse svoje imetje, zlasti zemljišča. Poleg špitala je stala cerkev, pri kateri je bil nameščen duhovnik, ki je imel skrbeti predvsem za »dušni blagor« mestnih revežev in jim moral tedensko vsaj enkrat brati mašo. Poleg duhovnika je mestni špital imel samo enega nameščenca, to je bil upravnik špitalskega posestva v Bršljinu. Novomeška škalska cerkev je bila posvečena sv. Martinu. Valvozar pravi o njej, da ni bila posebno lepa, pač pa zelo stara, kar v ostalem dokazuje tudi njeno poimenovanje, ker so zlasti Martinu in Juriju posvečene cerkve med najstarejšimi pri nas.

Za vlade Marije Terezije je Novo mesto pridobilo nekaj novih stavb, ki so bile nujno potrebne bodisi kot upravna poslopja za urade, nastale po terezijanski upravni reformi, bodisi zaradi vojaških potreb. Tako je l. 1779 dobilo mesto novo vojašnico, na katere temeljih stoji deloma še današnje poslopje okrožnega sodišča, ob Vratih pa je zrastla istega leta obširna stavba

v grlu ceste ni prav nič pregledna. Navpravljen je bil sicer poizkus vsaj delne rešitve Vrat s tem, da smo predlagali, naj bi skozi amputirano Kresijo speljali hodnik za pešce pod arkadami. S tem pa bi nastal izredno kompliciran problem primerne adaptacije trakta ob Ljubljanski cesti, ker so se v tlorisu in v strešni konstrukciji pokazale velike težave: težko bi bilo v tem traktu še najti sobo, ki bi imela vsaj približno pravokotno obliko, še težje pa bi bilo

Po Mušičevem načrtu in orientacijski skici, ki ju objavljamo, bodo Vrata urejena tako:

Cesta bo razširjena na zahtevano širino 10 m in na najvišji točki poglobljena skoraj za 1 m. Polovica ceste z enim pločnikom bo tako speljana deloma po tleh Kresije. Preostala tla v pritličju porušene stavbe bodo tvorila majhen trg, ki bo z nekaj stopnicami ločen od nižjega cestišča. Dosedanja

z lopo, ki bo slonela na nekaj stebrih, prenešenih iz porušenega gradu Soteske. V steno med lopo in fasado Kresije bo postavljen mali vodnjak. Prostor v lopi na stebrih oziroma stene v njej bodo uporabljene za dvojne plošč. Na eni bo zabeleženih nekaj najvažnejših in najzanimivejših podatkov iz zgodovine Novega mesta, na drugi pa vklešana imena vseh za stvar osvobodilnega boja padlih, pobitih ali umrlih Novo-meščanov.

»Mladinska knjiga«, založnica dveh najbolj razširjenih mladinskih listov »Pionirja« in »Cicibana«, je pravkar razposlala svojim mladim naročnikom zadnji številki obeh listov ter s tem zaključila X. letnik »Pionirja«, obilo letošnja čitva pa je z letošnjim letnikom »Cicibana« nudi tudi našim mladim.

V letošnjem letniku »Pionirja« so prispevali pesmi: Matej Bor, Vida Taufer, Vida Hrestova, Crtomir Sinkovec, Lojze Zupanc, Lili Novy in Alojz Gradnik. S prozo pa so zastopani: Ivan Tavčar, Miško Kranjec, Sega, Vera Albreht, Magajna, Branka Jurca, France Bevč, Milčinski-Ježek, Marjka Cerkvenik, Tone Selškar, Jože Dular in Ebin Kristan, da omenjam samo najvažnejše sodelavce pri tem priljubljenem mladinskem listu. Ki jih naša mladina pozna še iz prejšnjih let kot priznane mladinske pisatelje. Vsi prispevki v »Pionirju« so po svoji vzgojni kakor tudi poučni vrednosti za mladino smiselno odbrani, mnogi pa tudi lepo ilustrirani. Zlasti pohvalno pa je treba omeniti prizadevanje uredniškega odbora, ki je v letošnji številki »Pionirja« vvrstilo tudi poučne, napose informativne članke o naših upodabljenih umetnikih: Tranku, Mihelcu, Jakcu, kiperju Zalcu, Maksimu Sedeju in Gvidonu Birlihi. Zanimivi sta tudi rubriki »Sah« in »Film«, v katerih je uredništvo seznanjalo mlade bralce o lepoti šahovske igre in tehničnih skrivnostih pri nastanku filma.

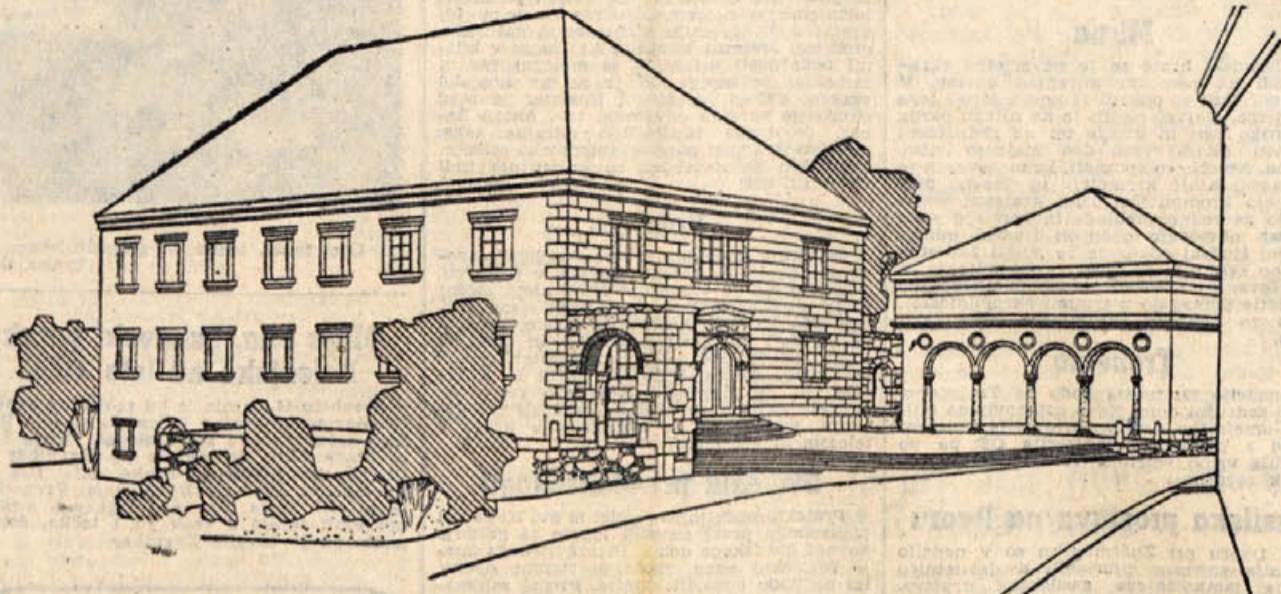
V prevodu Pavla Holečka pa je letošnji letnik »Pionirja« pribeljeval tudi daljšo »Zgodbo o nevidnem človeku« izpod perala angli. romanopisca in zgodovinarja Herberta Georga Wellsa. Tudi v tej zgodbi pisatelj Wells obravnava fantastično vsebino, kakor v vseh tistih romanah, po katerih so pozneje resnično ustvarili znanstvene in tehnične izume. »Zgodba o človeku«, ki je izhajala v nadaljevanjih od številke do številke, je netla radovednost mladih bralcev, ki so komaj čakali nadaljevanja.

Premajhno skrb pa je letošnji letnik »Pionirja« posvetil slovenski narodni pesmi in pripovedki. Prav nič zgrešenega tudi ne bo v bodoče, ako bo uredništvo »Pionirja« ponatisnilo kakšne lepe odlomke iz naše klasične književnosti. Odlomek iz Tavčarjeve »Visoke kronike«, ki ga je pribeljevalo uredništvo v I. številki »Pionirja«, je po svoji lepoti in bogatih ilustracijah Toneta Kralja dokazal, da si naši pionirji še in še žele takšnih biseroz iz slovi. književnosti.

V »Cicibanu«, ki je izšel v letošnjem letniku v devetih številkah, so se oglasili s pesmimi: Bor, Nazor, Tone Batagelj, Vida Taufer, Gradnik, Karol Sirok in drugi. Proza so prispevali: Tone Trnkar, France Bevč, Korban, Mimi Malenšek, Manica Komarova, Marjka Znidaršič, Tone Selškar, Lojze Zupanc itd. Ivan Lavrenčič pa je prispeval prikupne članke o telovadnih igrah.

Bogato ilustrirani »Ciciban« je s svojo zanimivo vsebino verjetno na marsikakšni šoli bil v izdatno pomoč tudi učitelju pri pouku najmlajših.

Staršem priporočamo, da v prihodnjem šolskem letu naročijo svojim otrokom oboje mladinska lista, saj se bo naročnina, kakor napoveduje založba »Mladinske knjige«, od doseganih 15 din za posamezno številko, znižala na 10 din, kar gotovo ni prevelik izum, če pomislimo, kolikšno vzgojno in poučno vrednost imata oboje mladinska lista za naš doraščajoči naraščaj. -c-

Orientacijska skica preurejene Kresije s pogledom na novo lopo in trg pred njo.

vprašanje ustrezne lepe strešne oblike. Poleg tega bi taka adaptacija, ki bi na nobeno plat ne bila povsem zadovoljiva, stala še veliko denarja.

Zato je bila sprejeta po arch. M. Teptini predlagana radikalna rešitev: trakt ob Ljubljanski cesti naj se odstrani, s čemer pridobi cesta na preglednosti in predpisano širino voziča, obenem pa je tudi za pešce ustvarjen varen prehod po hodnikih na obeh straneh ceste.

Pri tem je bilo seveda vendarle potrebno misliti na zgodovinsko in urbanistično pomembnost te točke in za ves kompleks stavb ob Vratih poiskati tako rešitve, ki bo ustrezala zahtevam sodobnosti in bodočnosti, obenem pa ustvarila na porušenem delu novo arhitekturno vrednoto, ki bo ustrezala zgodovinski in urbanistični značilnosti kraja.

NOVA LJUBLJANSKA VRATA

Vprašanja ureditve Vrat se je lotil naš rojak, profesor Tehnične visoke šole arch. Marjan Mušič. Izdelal je orientacijski projekt, katerega uresničenje bo Novemu mestu brez dvoma dalo novo arhitekturno vrednoto. Lotil se je svojega načrta s tenkim občutjem zgodovinsko zainteresiranega arhitekta-umetnika, ki mu obenem vodi roko zavest intimnega sožitja s kvalitetai njegovega rodnega mesta, ki jih ne gre

dvoriščna stena porušene stavbe postane pročelje preostale Kresije, streha nad njim pa se konča s čopom. Ker bo novi nastali trgec nekoliko nižji od sedanje veže preostalega poslopja, bo vhod v stavbo speljan preko nekaj stopnic. Na vhodu v stavbo bo vzdign lep baročni portal iz porušenega gradu Ruperčvrha. Trg, ki ima nepravilno obliko, bo na ožjem delu ljubljanske smeri zapiral portal iz gradu Soteske, ki bo vzdign v del neporušene stene in skozi katerega bo prehod na mali vrtiček pred Kresijo ob cesti proti sodišču. Širši del trga, ki se končuje s posevno na črto pročelja stoječo steno bivše Gregoričeve hiše, bo zaključen

Nasproti Kresije stoječa gostilna »Na vratih« bo spremenila svoje lice v toliko, da bodo odstranjene cementne stopnice in vhod premeščen na nekdanje mesto v Kapitelski ulici. Sedanji vhod postane okno, novi vhod pa dobi starinski kameniti portal.

Z uresnitvijo tega načrta bo Novo mesto pridobilo izredno lep predel, dobilo svoje pravo predverje, v katerem se mesto lahko vsakemu predstavi s podatki iz svoje preteklosti, obenem pa bo v estetsko ustreznem okolju še pozornim rodovom ohranjalo imena stopenjpetdesetih rojakov, ki so dali svoja življenja za svobodo domovine.

V Beli krajini so posneli prvi glasbeno-folklorni film

Razgovor s piscem scenarija in snemalcem tov. Metodom Badjuro

Majhen, nizek avto, natovoren s snemalnico kamero in štirimi ljudmi, je zavil na metliški trg. Vsi poznajo ta avto. Skoraj poldrugi mesec že brzi po Beli krajini in se zvesto vrača v Metliko: po petkrat, po desetkrat na dan in, če je od jutra do večera delo na terenu, pride domov vsaj pod noč. V Metliki se je namreč utaborila snemalna ekipa Triljav filma iz Ljubljane s svojim vodjo tov. Metodom Badjuro.

Toda ta dan so se vrnil iz sredi popoludneja. Tov. Badjura, prijazen in vedno dobrovoljen možak, tokrat le nekam nevoljno zamahuje s kapo, ko leze iz avta.

»Vidite, že spet oblaki! Dež bo, pravi in se še enkrat ozre po nebu. »Za danes smo opravili.«

Res, oblaki, dež in spet oblaki! To je edino, kar tov. Badjuro in njegove letošnje pomlad v Beli krajini od časa do časa spravlja v slabo voljo. Oblačni dnevi so zanje skoraj brez koristi. Izrabijo jih le za tehnične in organizacijske priprave. Za snemanje pa ti dnevi niso. Kamera namreč zahteva sonca, mnogo sonca!

Toda v prijazni krčmi pri metliškem Barutu se tov. Badjura takoj udobrovolji. Nič kozarca ni treba, da ima le pri roki svojo nepogrešljivo pipo. In ko tako puha pod strop prijetne dime tobaka, pomešanega z dišečim prvcem, in se v časih zaiskri še cekinasti vivodinec, smo takoj sredi živahnega razgovora. In potem ni čudno, da mu tudi za druge radovedneže, ki niso zbrani okoli naše mize, pa jih močno zanima, kaj vse bodo belokranjskega v jeseni videli na filmskem platnu, zastavim nekaj vprašanj.

»Tovariš Badjura, kako ste pravzaprav prišli na misel, da prikazete Belo krajino v dokumentarnem filmu?«

»Ko sem leta 1930 snemal film o pesniku Zupancu, sem prepoznal Belo krajino od Adlešičev do Vinice. Tako sem spoznal, da bi bilo vredno prikazati to lepo deželo z njeno pokrajino, ljudmi in folklornimi znamenitostmi v dokumentarnem filmu. Sam Triglav film je takrat razpisal natečaj za film o Beli krajini. Odziv je bil prav malenkosten in, kar je prišlo, ni bilo uporabno. Malo pred smrtjo ravnatelja Folklornega inštituta v Ljubljani Franceta Marolta sem nekajkrat govoril z njim in njegova želja je bila, da bi posnel dokumentarni film o belokranjskih ljudskih plesih. Ker pa sem sprevidel, da bi bili za dokumentarni film sami plesi premalo in da bi morda učinkovito preneholo, sem sklenil pritegniti še edinstveno ohranjeni običaj belokranjskega Zeleneza Jurija. Tako bi združili ta stari poganjski kult belokranjskega ljudstva in njena prebuditev s tem spomladanskim življenjskim pisanice — s pomladno prebuditvijo človeka, kar naj bi bilo prikazano v prastarih belokranjskih obrednih plesih. Na ta način se mi je nekako kar sama ponudila misel scenarija, ki sem ga napisal in predložil umetniškemu svetu Triglav filma, ki mi ga je tudi odobril.«

»Ali ste našli pri pripravah za film na kake težave?«

»O, brez teh pa prav gotovo ni bilo, čeprav niso bile ravno prevelike. Treba je bilo predvsem dobiti 50 do 60 sodelujočih, kar je že precej za dokumentarni film. Te ljudi pa je bilo treba tudi primerno obeloditi. K sreči to ni delalo večjih težav, saj je ljudska prosveta Slovenije lani priskrbelo noče tako metliški kot črnomajski folklorni skupini. V kolikor mi je manjkalo še ostalih rekvizitov, mi jih je velikodušno posodil ravnatelj Etnografskega muzeja v Ljubljani tov. Boris Orel in pa vi vsega Belokranjskega muzeja v Metliki. Sam pa sem si moral natanko ogledati teren, kjer naj bi posnel posamezne prizore. Mojam reči, da to ni bilo ravno lahko, saj sem hotel prikazati pristo podobno nekdanje Bele krajine. Tako sem po dolgem iskanju dobil v Zgornjih Gričljah eno najstarejših hiš, storo blizu 300 let, pred katero se v filmu prvič ustavijo jurjaci, ki prosijo za darove. Prav tipične belokranjske hiše z ganki sem našel tudi v Drasličih, kjer sem posnel prizor, ko odhajajo dekleta na spoved v Zelenega Jurija s pomladanskim drevesom. Na Grmu rija s spomladanskim notranjskima kmečkima hišama v Belokranju, ki piše pisanice. Za vrsto lepih pokrajinskih posnetkov sicer nisem bil v zadregi, toda tudi zanje sem porabil precej časa, preden sem jih našel.«

»Kako pa je bilo s sodelujočimi?«

»S sodelujočimi? Da, tudi tu so bile po svoje težave. Najprej z iskanjem tipičnih mladih Belokranjcev, ki naj bi prikazali

Zeleneza Jurija. Moral sem poiskati grupo, ki bo nastopila z metliškim obredjem in zaplesala vniško kolo. Ravnatelj Boris Orel me je tu napotil na metliško vojarjako tov. Marico Zupancičovo in na književnika tov. Lojzeta Zupanca v Podzemlju, pri katerih sem našel vse razumevanje in pomoč. Prav tako mi je šel glede sodelujočih belokranjskih otrok na roko načelnik Sveta za prosveto in kulturo v Črnomlju tov. Ivan Zele. Prav vesel sem bil, ko sem zvedel, da živi v Metliki razgibana folklorna grupa, ki je v zadnjih letih na raznih festivalih dosegla lepe uspehe in priznanja. Vojarinka Zupancičeva je svojo grupo prav za to filmanje močno pomladila in je vanjo vključila lepo število novih mladincev in mladink. Prav zato so potem, ko je bilo že vse v teku in so bili slednji vedno vaje za nastop, neprijetno odjeknila poročila v nekaterih naših listih, da pri tem filmskem snemanju starejši metliški kolaši ljubosumno odpravljajo mlajše. Tu bi se pač morali dopisniki, preden kaj poročajo, najprej prepričati o resnici. — Tudi z izbiro karakternih otrok, ki naj bi s svojo postavo, zunanostjo, kretanjami in izrazom odgovarjali belokranjskim pastirjem, sem imel precej posla. Obredil sem cejo vrsto šol, da sem, precej tudi s pomočjo tov. Zupanca, izbral kakih deset fantičev, ki nastopajo v Zelenem Jurju. To so pionirji iz Podzemlja, Krastince, Dobravic, Metlike, Čurli in od drugod. Prav tako sta tudi pri kolaših sodelovala črnomajška fant in deklica.«

»Ali ste pri svojem delu našli razumevanje med ljudmi?«

»Povsod, kjer smo snemali, so nam ljudje radi pomagali. Morda je bila v enem ali dveh primerih spocetka trohica nezaupanja ali bolj nekaaka zapestost, ki pa se je, ko smo se malo razgovorili, spremenila v pravo belokranjsko gostoljubnost. Ljudje so pustili poljsko delo in nam prisrskovali na pomoč, če je bilo treba. Tudi če smo jim včasih za ves dan zasedli hišo, niso pokazali najmanjše nejevolje.«

»Torej je šlo kar brez večjih težav?«

»Ne, tega pa res ne bi mogel reči. Imeli smo težave, pa še velike. Kot na primer dvanajst. Zdi se mi, da smo v Ljubljani nekaj pozabili. Sonce namreč! Bilo je res skoraj neverjetno, kako nam je nagajalo vreme. Oblaki, sami oblaki! Film, ki bi ga lahko posneli v treh tednih, se je zavlekel skoraj na šest tednov. Bila je cela vrsta dni, ko nisimo mogli snemati. Tako sem včasih s kolaši vred čakal na vsako luknjo v oblakih, ko je vsaj za trenutek postajalo sonce, da sem lahko naredil kak posnetek. Mislim, da se še zlepa nisem v življenju tako poželelivo oziral po jasini, kot letošnje pomlad v Beli krajini. Samo en dan sem bil brez skrbi, ko je namreč prišel iz Ljubljane naš reflektorski park, da sem lahko posnel notranjost belokranjske hiše in delo pri pisa-

nica. Takrat so naše več tisočvratne žarnice same pričarale sonce. To ljubljansko sonce pa je bilo tudi potrebno, kajti prav to popoldne je deževalo.«

»Kako pa mislite film sinhronizirati?«

»To, kar smo v Beli krajini posneli, je pri nas prvi slovenski dokumentarni film, ki bo imel originalno glasbo, originalno petje in obenem zvočne efekte. Glasbo je pripravil»

V pomislnem jutru ob Kolpi. (Prizor iz filma.)

vil vase belokranjski rojak, skladatelj Matija Tomc. Pomen Zeleneza Jurija, plesov in obredov pa bo pojasnjeval napovedovalec.»

»Kdaj, mislite, da bomo v Beli krajini videli ta film?«

»Upamo, da bo film v dveh mesecih gotov in da ga boš te tja v začetku jeseni že videli v Metliki, Črnomlju in drugod. Po zagotovilo naše uprave, bo film predvajal najprej pri vas.«

Tovariš Badjuri je ugasnila pipa. Znova si jo je napolnil. Jo prižgal in skrivnostno pomežiknil med nas. Vedeli smo: uspeh tovariša Badjuri je tudi naš uspeh, njegov prikaz Bele krajine bo prikaz lepših, pozitivnih tradicij zemlje med Kolpo in Gorjanci, tradicij iz zemlje raste in živi tudi današnji socialistični rod. Za ta zvesti prikaz, ki ne bo ponel njegova slovesa le širimo po naši domovini, temveč tudi preko njenih meja, pa nismo le ponosni, ampak smo tov. Badjuri in njegovim prav po belokranjsko tudi iz srca hvaležni. Jože Dular

NE POZABITE!

Glavni dobitek velike TOMBOLE, ki jo bo priredil Mestni odbor Zveze borcev v Novem mestu v nedeljo, dne 7. septembra: **kompletna spalnica!**

Ne delajte si nepotrebnih stroškov s prevozom zidne opeke iz oddaljenih opekarn!

PRVOVRSTNO ZDNO OPEKO

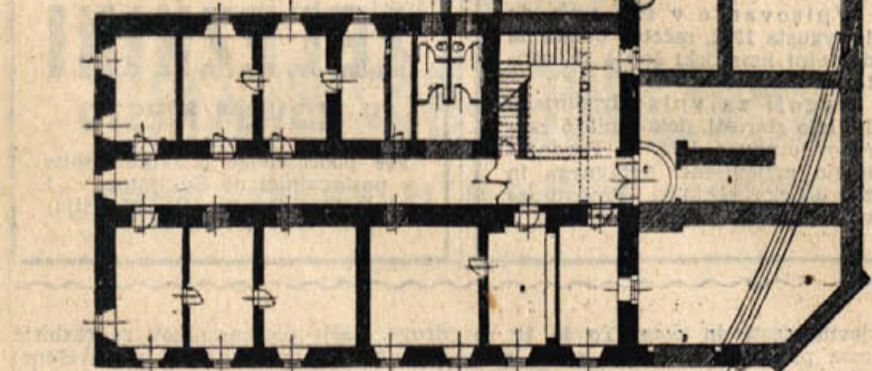
Vam nudi v vsaki količini po znižanih cenah

OKRAJNA OPEKARNA PREČNA PRI NOVM MESTU

Preuredili smo način žganja zidakov, zato se je kakovost naše opeke izboljšala! Takoj Vam lahko dobavimo poljubno količino odličnih zidakov!

NAŠIM NAROČNIKOM!

Vsi naročniki, ki so v zaostanku z naročnino za tekoče leto, bodo s prihodnjim številko prejeli položnice. Prosimo, da zaostanke takoj poravnajo, če želijo list nadalje v redu prejemati. Naročnikom, ki dolgujejo naročnino še za leto 1951, smo te dni razposlali IL. opomin, po preteku postavljenega roka pa jim lista ne bomo več pošiljali. **Uprava**

Tloris Kresije z novo ureditvijo trga pred njo: (Risano po načrtih arch. M. Mušiča) Poševno črtkani zidovi se porušijo. A: no vi trg; B: lopa na stebrih; C: vhodni portal; D: portal iz Soteske; E: novo cestišče.

današnje Kresije. Da so jo sezidali, so podrli cerkvico sv. Martina z mestnim špitalom in neko drugo staro hišo vred, gradivo pa uporabili za novo stavbo, ki jo je dal zgraditi trgovec Jacomin. To poslopje, ki je veljalo 6800 goldinarjev takratne veljave, je država kupila za Okrožni urad. Po njem je poslopje v ljudski govorici tudi dobilo svoje ime »Kresija« (Kreisamt = Okrožni urad). Poslopje je bilo l. 1830 prenovljeno in povečano ter dobilo zunanje lice, kot ga je imelo do naših dni. Le vogal nasproti gostilne »Na vratih« je bil proti koncu prejšnjega stoletja posnet, ker je preveč oviral cestni promet v tem ozkem grlu.

VRATA IN ZAHTEVE SODOBNEGA PROMETA

Sodobni cestni promet in ozir na njegov razvoj v bodočnosti pa terja danes odstranitev ozkega grla na Vratih. Če bi bila že dogotovljena nova zvezna cesta, ki je v načrtu, ali bi bilo vsaj v bližnji bodočnosti lahko po njej usmeriti tranzitni cestni promet, ali pa če bi moglo Novo mesto upati na izgraditev obvozne ceste, bi mestu lahko ostala ohranjena ena izmed značilnosti stare mestne naselbine, kot jih povsod predstavljajo n. pr. mestna vrata. Zato v razpravljanju o ureditvi cestišča na Vratih tudi nihče ni branil ob Ljubljanski cesti ležečega trakta Kresije, pač pa oziro, ki tvori vhod v mesto tam, kjer so nekoč bila resnično vrata. Sodobni promet pa, pravijo, zahteva ravno odstranitev te ožine, zlasti še, ker zaradi dviga terena in ovinka prav